

လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ပံ့ပိုးကြည့်ခြင်း

ပိုမိုကောင်းမွန်သော ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရက်တစ် ပြည်ထောင်စုဆီသို့

၂၀၂၀ ခုနှစ် ဇွန်လ

လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို

ပုံဖော်ကြည့်ခြင်း

ပိုမိုကောင်းမွန်သော ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရက်တစ် ပြည်ထောင်စုဆီသို့

၂၀၂၀ ခုနှစ် ဇွန်လ

သံလွင်ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒလေ့လာရေးအဖွဲ့သည် ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာရေးအတွက် အထောက်အပံ့ပေးနေသည့် ဗမာ/မြန်မာ အကြံပေးအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြစ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာမူဝါဒ ခွဲခြားစိတ်ဖြာသုံးသပ်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ခေါင်းဆောင်များထံသို့ မူဝါဒဆိုင်ရာ စွမ်းရည်မြှင့် သင်တန်းများ ပို့ချခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် သုတေသနများ၊ သင်တန်းပို့ချမှုများနှင့် နည်းပညာပံ့ပိုးမှုများကို ပေါင်းစပ်ကာ အသိုင်းအဝိုင်းခေါင်းဆောင်များကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းမြှင့်မားစေပြီး မူဝါဒချမှတ်သူများထံ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရေး၊ မူဝါဒချမှတ်ရေးနှင့် အသိုင်းအဝိုင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့အတွက် မျှတပြီး ထိရောက်သည့် ချဉ်းကပ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မူဝါဒဆိုင်ရာ တိုက်တွန်းမှုများ လုပ်ဆောင်ပါသည်။

ခံယူချက်များ

- ငြိမ်းချမ်းပြီး သာယာကြွယ်ဝသည့် တိုင်းပြည်တစ်ခု တည်ဆောက်ရာတွင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများအားလုံးအတွက် တန်းတူညီမျှမှုနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ပေးအပ်ရေးသည် အခြေခံကျကြောင်း
- ဗမာ/မြန်မာနိုင်ငံ၏ မတူကွဲပြားသူများ ဗဟုအသိုင်းအဝိုင်းများအကြား များစွာလိုအပ်နေသည့် လူမှုပေါင်းစည်းမှုကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် ခိုင်မာအားကောင်းသည့် အသိပညာဗဟုသုတ အခြေခံများ ပြုစုပျိုးထောင်ရေးသည် အလွန်အရေးကြီးကြောင်း ယုံကြည်ပါသည်။

အမှာစကား

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာ့လုံခြုံရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ ရှုထောင့်များအားလုံးနှင့် ပတ်သက်၍ သံလွင် ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒ လေ့လာရေးအဖွဲ့ (Salween Institute for Public Policy) က တစ်နှစ်နီးပါးကြာ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် သုတေသန စီမံကိန်းတစ်ခု၏ အပြီးသတ် ရလဒ်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ တပ်မတော်နှင့် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက် ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ (EAO များ) အကြားရှိ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲများတွင် DDR/SSR အကြောင်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက် နှင့် ဆွေးနွေးမှုသည် အဓိက အတားအဆီးတစ်ခု ဖြစ်နေခဲ့ကြောင်း လွန်ခဲ့သော သုံးနှစ်ခန့်က ကျွန်ုပ်တို့ တွေ့ရှိခဲ့ရပြီးနောက် ဤစီမံကိန်း ကို စတင်ရန် ကနဦးဆန္ဒ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ရိုးရှင်းသည့် ဆန္ဒ မှာ သမိုင်းတစ်လျှောက် မြန်မာ့လုံခြုံရေးကဏ္ဍ၏ ပြောင်းလဲလာပုံများကို လေ့လာကာ နိုင်ငံ၏ သမိုင်းနောက်ကြောင်းနှင့် ဆက်စပ်ပြီး နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများ၊ ကျင့်သုံးမှုများ၏ ဘောင်အတွင်းမှ ၎င်းကို ဆင်ခြင်သုံးသပ် နားလည်သဘောပေါက်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။

သို့တိုင် သံလွင်အင်စတီကျုသည် လေ့လာမှုကို ဒေသခံမြန်မာသုတေသီတစ်ဦးဖြင့် လုပ်ဆောင်လိုပြီး ပြဿနာအား တတ်နိုင်သမျှ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ လေ့လာကာ တွေ့ရှိချက် များ၏ လက်တွေ့ကျမှုကို သေချာစေလိုသဖြင့် လပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်သည့်အထိ ဤလေ့လာမှုကို စတင်နိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ ထိုသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝစွာ ရှေ့ဆက်နိုင်ရေး အထောက်အကူအဖြစ် EAO များနှင့် အစိုးရတို့အား ဤထိလွယ်လွယ်သည့် အကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ ရိုးရှင်းသော အကြံပြုချက်များ ကို ဤလေ့လာမှုမှ စုစည်းပေးအပ်နိုင်ရန် လွှမ်းမိုးရည်မှန်းထားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူရှေးဦးစွာမှတ်သားသင့်သည်မှာ ယခုစာတမ်းသည် ပြီးပြည့်စုံသည့် စာတမ်းတစ်ခု မဟုတ်ဘဲ မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို လမ်းချော်သွားစေသည့် အလွန်ထိရလွယ်ရှိသော အကြောင်းအရာကို ကနဦး လေ့လာမှုတစ်ခုသာ ဖြစ်ပါသည်။ စာတမ်းနှင့် ပါရှိသည့် အကြံပြုချက်များကို သံလွင်အင်စတီကျု၏ နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက် များဟု မမှတ်ယူသင့်ဘဲ နိုင်ငံတွင်းရှိ ပြည်သူများအားလုံး၏ ရေရှည်အကျိုးအတွက် တရားဝင်ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် ရှေ့ဆက်နိုင်ရန် လက်တွေ့နည်းလမ်းကျကာ ဖြစ်နိုင် သောထွက်ပေါက်ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ သုံးသပ်ချက်အဖြစ် ရှုမြင်သင့်ပါ သည်။

ဤစီမံကိန်းတွင် သုတေသီများစွာ၊ ရေးသားတင်ပြသူများစွာ ပါဝင်ခဲ့သော်လည်း ယခု စာတမ်းတွင် ပါရှိသည့် အကြောင်းအရာများအားလုံးအတွက် တာဝန်ရှိသူမှာ သံလွင် အင်စတီကျုဖြစ်ပါသည်။ ယခုစာတမ်းကို ဤနိုင်ငံမှပေါက်ဖွားသော ဌာနနေရင်သွေးများက လွတ်လပ်အမှီအခိုကင်းကာကြံဆိုင်သည့် အတွေးအခေါ် အသိပညာများဖြင့် သုတေသနပြု ရေးသားထားကြကြောင်း စာရှုသူများကို အလေးအနက်ပြောကြားလိုပါသည်။

ယခုစီမံကိန်းကို ကနဦးစတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကာ ပထမမူကြမ်းကို ပြုစုခဲ့သည့် စောချစ် သက်ထွန်း၊ သုတေသနထပ်မံပြုလုပ်ခဲ့ပြီး သုံးသပ်ရေးအခြေခံမူများ ထပ်မံဖြည့်စွက်ခဲ့ သည့် ရှိုင်းကိုကိုလွင်၊ စာတမ်း အပြီးသတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်တွင် ကူညီ တည်းဖြတ်ပေးခဲ့ကြသည့် Elaine Moore နှင့် Dr. Radka Antalíková တို့ကို သံလွင်အင် စတီကျုက အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ပြောလိုပါသည်။ ၎င်းတို့၏ တန်ဖိုးဖြတ်နိုင် သော ပံ့ပိုးမှုများ မပါရှိခဲ့လျှင် ယခုစီမံကိန်း ပြီးမြောက်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်၏ အရေးပါမှုနှင့် SIPP ကဲ့သို့ သော ဌာနနေနိုင်ငံအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ၎င်းကိစ္စရပ်ကို လေ့လာ ဆွေးနွေးမှုပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ကြောင်းကို သဘောပေါက်နားလည်ကြသော မိတ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများ၊ မိတ်ဆွေများ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုအတွက်လည်း ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် အလွန် ကျေးဇူးဥပကာရတင်ရှိကြောင်း ပြောလိုပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံအတွက် ရည်ရှည် တည်တံ့ခိုင်မာသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိနိုင်ရန် ကျွန်ုပ်တို့ ကြိုးပမ်းအားထုတ်နေသည့် နည်းတူ သံလွင်အင်စတီကျုရှိ မိမိတို့အနေဖြင့် ဤအရေးပါသည့် ကိစ္စရပ်ကို နက်ရှိုင်း ကျယ်ပြန့်စွာ ဆက်လက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်လေ့လာသွားပါမည်။

သံလွင် ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒ လေ့လာရေးအဖွဲ့

မာတိကာ

အမှာစကား

က

အတိုကောက်စာလုံးများ

ဃ

၁။ နိဒါန်း

၁

၂။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

၃

၂.၁။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

၃

၂.၁.၁။ ပဋိပက္ခအလွန်အခြေအနေများရှိ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းခြင်း၏ ရှုထောင့်များ

၄

၂.၂။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးရှိ ဖက်ဒရယ်ဝါဒနှင့် ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာမူများ

၅

၂.၂.၁။ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် မျှဝေအုပ်ချုပ်ရေး

၅

၂.၂.၂။ ပြည်သူ့လူထုနှင့် အနီးကပ်ဆုံးအစိုးရအဆင့်၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းထက် သာလွန်သည့် အရေးကိစ္စကို အထက်အစိုးရအဆင့်ဆင့်သို့ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းမူ (Subsidiarity Principle)

၆

၂.၂.၃။ စုံလင်ကွဲပြားမှုနှင့် ညီညွတ်မှုကို ဟန်ချက်ညီခြင်း

၈

၂.၂.၄။ ပူးပေါင်းပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုပါရှိသည့် လုံခြုံရေး

၉

၂.၂.၅။ အရပ်သားဩဇာခံယူမှု

၁၀

၂.၂.၆။ နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနှင့် အများပြည်သူလုံခြုံရေးကို ခွဲခြားထားရှိခြင်း

၁၁

၂.၂.၇။ နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနှင့် အများပြည်သူလုံခြုံရေးတွင် ကျား၊မ ရေးရာအမြင်ကို ထည့်သွင်းပုံ ဖော်ခြင်း

၁၂

၃။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လုံခြုံရေးအင်စတီကျူးရှင်းများ

၁၃

၃.၁။ တပ်မတော် (မြန်မာ့စစ်တပ်)

၁၄

၃.၂။ မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့

၁၆

၃.၃။ ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့အစည်းများ

၁၇

၃.၄။ နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များနှင့် ပြည်သူ့စစ်တပ်ဖွဲ့များ

၁၈

၄။ မြန်မာ့ လုံခြုံရေးကဏ္ဍအတွက် စိန်ခေါ်မှုများ

၂၁

၄.၁။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး သို့မဟုတ် လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းရေး၊ တပ်ဖျက်သိမ်းရေး နှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး

၂၁

၄.၂။ ဖက်ဒရယ်လုံခြုံရေးစနစ်နှင့် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးစနစ်

၂၃

၄.၃။ ဖက်ဒရယ်ဝါဒ၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မူများကို ကျင့်သုံးခြင်း

၂၅

၅။ နိဂုံး

၂၉

၅.၁။ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များ

၃၀

၅.၂။ အဓိက အကျိုးဆိုင်သူများသို့ အကြံပြုချက်များ

၃၂

၅.၃။ အပြီးသတ်စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ချက်များ

၃၃

ကိုးကားချက်များ

၃၄

အတိုကောက်စာလုံးများ

BGF

နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များ

DDR

လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းရေး၊ တပ်ဖျက်သိမ်းရေးနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး

EAO

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ

MPF

မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့

NCA

တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ်

PMF

ပြည်သူ့စစ်တပ်ဖွဲ့များ

SSG

လုံခြုံရေးကဏ္ဍစီမံအုပ်ချုပ်မှု

SSR

လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး

UPC

ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ

၁။ နိဒါန်း

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာအစိုးရနှင့် တပ်မတော် (မြန်မာစစ်တပ်) တို့သည် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း (EAO) ရှစ်ဖွဲ့နှင့်အတူ တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ NCA တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အကြောင်းအရာအလိုက်ကဏ္ဍ ငါးခု - နိုင်ငံရေး၊ မြေယာနှင့်သယံဇာတ၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး နှင့် လုံခြုံရေးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဆွေးနွေးမှုများအတွက် ပလက်ဖောင်း (platform) ကို ဖော်ပြထားသည်။

NCA ကို သဘောတူခြင်းအားဖြင့် မြန်မာအစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့သည် လက်ရှိနှင့် အနာဂတ် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှုများ၏ ရလဒ်အပေါ် အခြေခံ၍ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရက်တစ်နိုင်ငံတော်တစ်ခု တည်ထောင်ရန် မူအားဖြင့် ကတိကဝတ် ပြုထားကြသည်။ အထူးအားဖြင့် နှစ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း များသည် လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး (SSR) နှင့် လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းရေး၊ တပ်ဖျက်သိမ်း ရေးနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး (DDR) တို့မှ တစ်ဆင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြန်လည်ပေါင်းစည်း ခြင်းကို ဆောင်ရွက်မည်ဟု သဘောတူညီချက်တွင် အထင်အရှားဖော်ပြထားသည်။

သို့ဖြစ်ရာ မကြာမီအနာဂတ်ကာလအတွင်း တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ အစည်းများအကြား ညှိနှိုင်းမှုများ၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများမှတစ်ဆင့် မြန်မာ့လုံခြုံရေးကဏ္ဍကို ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်မှုများ အတိုင်း ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်တော့မည်ဟု ယူဆ နိုင်သည်။

သို့သော် ၂၁ ရာစု ပင်လုံ ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ (UPC) ကို သုံးကြိမ်တိုင် ကျင်းပခဲ့ပြီးဖြစ်သော် လည်း ယခုအချိန်အထိ ကဏ္ဍငါးခုတွင် လုံခြုံရေးကဏ္ဍကိုထားဘိ မည်သည့်ကဏ္ဍတွင်မျှ အဓိပ္ပာယ်ရှိသည့် သဘောတူညီမှုတစ်စုံတစ်ရာကို မရရှိသေးပေ။ ပို၍ တိတိကျကျဆိုလျှင်

ဒုတိယအကြိမ် UPC တွင် ၎င်း၏ လက်ရှိ တပ်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံကို ပြောင်းလဲလိုခြင်းမရှိ သည့် တပ်မတော်မှ အဆိုပြုသည့် တစ်ခုတည်းသောတပ်မတော်ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် နှင့် လက်ခံမှုအပေါ် အပြင်းအထန် ငြင်းခုံဆွေးနွေးမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

အခြားတစ်ဘက်တွင်လည်း EAO များသည် “တစ်ခုတည်းသောတပ်မတော်” ဟူသည့် အခေါ် အဝေါ်ကို မူအရလက်ခံသော်လည်း ၎င်းသည် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရက်တစ်တန်ဖိုးများနှင့် ကိုက်ညီရန်လိုအပ်သည်ဟု ဆိုကြပြီး လုံးဝကွဲပြားသည့် တည်ဆောက်ပုံတစ်ခုကို အဆိုပြုကြသည်။ ထို့နောက် တတိယအကြိမ် UPC အစည်းအဝေးတွင် တစ်ခုတည်းသောတပ်မတော်ဖွဲ့စည်းရေး နှင့် တပ်မတော်နှင့် EAO များအကြား လုံခြုံရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ ပူးတွဲလေ့လာမှုယန္တရားတစ်ခု တည်ထောင်ရန် တပ်မတော်က အဆိုပြုခဲ့သည်။

သို့သော် EAO များထံမှ တုန့်ပြန်မှုမှာ စစ်တပ်သည် ဒီမိုကရေစီနည်းကျတင်မြောက်ထားသည့် အစိုးရ နှင့် ၎င်း၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို တာဝန်ခံရသည့် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများဖြစ်ပြီး ကိစ္စရပ် အားလုံးတို့တွင် သီးခြားလွတ်လပ်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အဆုံးအဖြတ်ပြုခြင်း မလုပ် ရဟူ၍ ဖြစ်သည်။ NCA လက်မှတ် ရေးထိုးပြီးသည့် နောက်ပိုင်းမှာပင် တပ်မတော်နှင့် EAO များအကြားတွင် လုံခြုံရေးနှင့် စပ်ဆိုင်သောကိစ္စရပ်များအပေါ် ပြင်းပြင်းထန်ထန် သဘောထား ကွဲလွဲမှုများ ရှိနေပုံပေါ်ပေသည်။

လက်ရှိတွင် မြန်မာလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို ဗဟိုမှ ပြင်းပြင်းထန်ထန်ချုပ်ကိုင်ထားပြီး ပြည်နယ် အဆင့် တပ်ဖွဲ့များ၏ စွမ်းရည်အပေါ် ယုံကြည်မှု နည်းပါးသည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ကမ္ဘာ တစ်ဝှမ်းရှိ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံအများတွင် ရှိသည့်အတိုင်း လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအတွင်း အာဏာ ခွဲဝေပိုင်းခြားရေးကို EAO များက တောင်းဆိုကြသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကဲ့သို့သော နိုင်ငံအချို့တွင် ဖက်ဒရယ်ရဲအဖွဲ့၊ ပြည်နယ်ရဲအဖွဲ့၊ ပြည်နယ်အောက်အဆင့်ရှိ ရဲအဖွဲ့ များသာ မက နိုင်ငံတော်စစ်တပ် (အမေရိကန်နိုင်ငံ ပြည်ထောင်စုတပ်) ၏ လက်အောက်ရှိ ပြည်နယ် စောင့်တပ်ဖွဲ့ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ ရှိသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဆွေးနွေးမှုစားပွဲ ပိုင်းသို့ လုံခြုံရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးအကြောင်းအရာ ပြန်လည်ရောက်ရှိ လာချိန်တွင် EAO များနှင့် တပ်မတော်အကြား လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ အသစ်တဖန် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းကို ကာကွယ်ရန်အတွက် ရှင်းလင်း၊ ခိုင်လုံ၊ လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရှိသည့် ဥပဒေနှင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ မူဘောင်တစ်ခုလိုအပ်သည်။

ယခုစာတမ်းသည် ၎င်းမူဘောင်ကို ပြုစုရာတွင် EAO များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အမျိုးသမီးအဖွဲ့ အစည်းများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် ရေးသားထား ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ အထောက်အကူပြုနိုင်ရန်အတွက် စာတမ်းတွင် ပဋိပက္ခလွန် အခြေ အနေများရှိ SSR နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အဓိကအယူအဆများနှင့် အသုံးပြုနိုင်သော ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရက်တစ်တပ်ဖွဲ့များကို ပထမဦးစွာ စူးစမ်းလေ့လာထားသည်။ ထို့နောက် အစိုးရ လုံခြုံရေး တပ်ဖွဲ့များ၏ လက်ရှိ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် သဘောသဘာဝကို စာတမ်းတွင် ဖော်ပြ ထားသည်။ ထို့နောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အဘယ်ကြောင့် SSR လိုအပ်သနည်းဆိုသည့် မေးခွန်းကို ဆန်းစစ်လေ့လာထားကာ ဆက်စပ်သည့် စိန်ခေါ်မှုများ - ၎င်းတို့အနက် တပ်မတော် က အဆိုပြုသည့် SSR နှင့် EAO များက အဆိုပြုသည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာပြဌာန်းချက်များကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်း၊ ဖက်ဒရယ်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ နှိုင်းရအကျိုး ကျေးဇူးများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာခြင်းများ ပြုလုပ်ထားသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် စာတမ်းတွင် နောင်လာမည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များနှင့် အစီအစဉ်ရေးဆွဲမှုများတွင် ဖက်ဒရယ်၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ တန်ဖိုးများကို ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်ရန် တိုက်တွန်းထားသွားမည်ဖြစ်ကာ အနာဂတ် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်ရေးဆွဲရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အချက်အလက်များကို အကြံပြုသွားမည်ဖြစ်သည်။

၂။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို နားလည်သဘောပေါက်ခြင်း

၂.၁။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

SSR အယူအဆနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တညီတညွတ်တည်း လက်ခံထားသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် မရှိပေ။ အမှန်တကယ်အားဖြင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၊ လုံခြုံရေးကဏ္ဍခေတ်မီစေရေး လုပ်ဆောင်မှု၊ လုံခြုံရေးကဏ္ဍပုံစံပြောင်းခြင်းဟူသည့် အခေါ်အဝေါ်များကို အများအားဖြင့် လှယ်ဖယ်သုံးစွဲနေကြပေသည်။ အများအားဖြင့် SSR သည် လုံခြုံရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ထိရောက်မှုကို မြှင့်တင်ရန် အကျိုးဆိုင်သူမျိုးစုံ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင်သော လုံခြုံရေးကဏ္ဍ သို့မဟုတ် စနစ်ကို ပြောင်းလဲခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

SSR တွင် အဓိကကျသော ရည်ရွယ်ချက် ၂ ခု အမြဲပါဝင်သည် - ပထမရည်ရွယ်ချက်မှာ လုံခြုံရေးအဖွဲ့အစည်းများအပေါ်တွင် အရပ်ဘက်မှ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုနှင့် ဒီမိုကရက်တစ်စနစ်များ ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယရည်ရွယ်ချက်မှာ လုံခြုံရေးစနစ်နှင့် စနစ်အတွင်းမှ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ စွမ်းရည်၊ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်ကျယ်၊ ထိရောက်မှု၊ အလုပ်တွင်မှုစသည်တို့ကို တိုးတက်စေရန် ဖြစ်သည် (Valasek, 2008)။ SSR ၏ အယူအဆသည် ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအတွင်း အမြစ်တွယ်ခဲ့ပြီး လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို ကာကွယ်ရန်နှင့် အရပ်သားများကို အကာအကွယ်ပိုမိုပေးနိုင်ရန် လိုအပ်နေသည့် နေရာများဟု အများအားဖြင့် ရှုမြင်ကြသည့် ပဋိပက္ခလွန်နိုင်ငံများအတွက် ကနဦးသီအိုရီ ထုတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ပဋိပက္ခအလွန်အခြေအနေတွင် လုံခြုံရေးကဏ္ဍကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် တည်ငြိမ်မှုကို အခြေခိုင်စေခြင်း၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို လျှော့ချခြင်း၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုနှင့် ကောင်းမွန်သောအုပ်ချုပ်ရေးကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ တရားဝင် နိုင်ငံတော်အာဏာသက်ရောက်မှုကို ကျယ်ပြန့်စေခြင်းနှင့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် ပဋိပက္ခအတွင်းသို့ ပြန်လည်ကျရောက်မှုမှ ကာကွယ်ခြင်းတို့အတွက် အလွန် အရေးပါသည်။ (ကုလသမဂ္ဂ၊ ၂၀၀၇)

SSR သည် အဆုံးသတ်အနေဖြင့် လုံခြုံရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ နည်းပညာဆိုင်ရာစွမ်းရည်ကင်းမဲ့မှုကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရာတွင် အာဏာအလွဲသုံးစားပြုခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခြင်း၊ အကျင့်ပျက်ခြစားခြင်း၊ ဒီမိုကရေစီ နည်းကျ အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် အရပ်ဘက်ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု မရှိခြင်း၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် မှုမရှိခြင်း စသည့် ရှုပ်ထွေးသော ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် ရည်ရွယ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် SSR ကို ကနဦးအနေဖြင့် ရည်ရွယ်ခဲ့သည့် ပဋိပက္ခလွန် အခြေအနေများတွင်သာမက အခြားအခြေအနေများဖြစ်သည့် ဖွံ့ဖြိုးပြီး၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ၊ သို့မဟုတ် အကူးအပြောင်းအခြေအနေရှိ နိုင်ငံများတွင် လည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။

၂.၁.၁. ပဋိပက္ခအလွန်အခြေအနေများရှိ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းခြင်း၏ ရှုထောင့်များ

လုံခြုံရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး - နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အကွဲကွဲအပြားပြားဖြစ်နေသော လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များကို စုစည်းခြင်းသည် ပဋိပက္ခလွန် အခြေအနေများရှိ SSR ၏ အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံများအရ ဤလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဖြေရှင်းကိုင်တွယ် ရန် လိုအပ်သည့် ကိစ္စရပ်လေးခုရှိသည်။

၁။ ရာထူးအဆင့် ချိန်ညှိခြင်း - နိုင်ငံတော်စစ်တပ်အတွင်းတွင် ရာထူးသတ်မှတ်ရန် သို့မဟုတ် ရာထူးတိုး ရန် စဉ်းစားရာတွင် ပညာရေးနောက်ခံနှင့် ပုံမှန်စစ်တပ်အတွင်း ကျင့်သုံးသည့် အချို့သော လေ့ကျင့် သင်ကြားမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကြောင့် အစိုးရတပ်ဖွဲ့များသည် ယခင်တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ ရာထူးအဆင့်များကို အသိအမှတ်ပြုလေ့မရှိကြပေ။ အခြား တစ်ဘက်တွင်လည်း ရာထူးတိုးရန် စံသတ်မှတ်ချက်များသည် ပုံမှန်စစ်တပ်အတွင်းမှာပင် ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ဆက်စပ်မှု သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်၊ မည်သည့်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးဖြစ်သည် စသည့်အချက် များအပေါ်များစွာ မှီတည်နေသည်ဟု တော်လှန်ရေး တပ်ဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များက ပြောဆိုကြသည်။ ထို့အပြင် တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များက သူတို့သည် အစိုးရစစ်တပ်အတွင်းမှ ရုံးလုပ်ငန်း လုပ်သည့် ရာထူးကြီးအရာရှိများထက် စစ်မြေပြင်တိုက်ပွဲအတွေ့အကြုံများစွာ ပိုရှိသည်ဟုလည်း ယုံကြည်ကြသည်။

၂။ ဒေသသံယောဇဉ် - ယေဘုယျအားဖြင့် ပရော်ဖက်ရှင်နယ်စစ်တပ်တစ်ခုသည် မည်သည့်နေရာဒေသ သို့ဖြစ်စေ သွားရောက်ရန် တပ်မှူး၏ အမိန့်ကို လိုက်နာလုပ်ဆောင်ရသည်။ သို့သော် ယခင်အခြား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့၏ ဒေသအပေါ် တွယ်တာမှု ပြင်းပြင်းထန်ထန်ရှိကြပြီး မိမိတို့၏ မြေယာ၊ လူ့အဖွဲ့အစည်း၊ သယံဇာတများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို ကာကွယ်လိုကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ တွင် အခြားဒေသများ၌ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ မလုံခြုံမှုနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုမရှိခြင်းတို့ကြောင့် ၎င်းတို့၏ မွေးရပ်မြေလူ့အဖွဲ့အစည်းကို စွန့်ခွာရန် တွန့်ဆုတ်ကြသည်။

၃။ တပ်မှူးရာထူးများ - တော်လှန်ရေးအဖွဲ့များမှ တပ်မှူးများသည် အစိုးရစစ်တပ်အတွင်းမှ ရုံးထိုင် အလုပ်လုပ်နေသည့် အရာရှိများထက် ၎င်းတို့က အချို့သောဒေသများ၏ ပထဝီရေမြေအနေအထား များ၊ ဗျူဟာများ၊ တိုက်ပွဲဆိုင်ရာ ပရိယာယ်များကို ပိုမိုဗဟုသုတကြွယ်ဝကာ အတွေ့အကြုံပိုရှိကြ သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ တစ်ပြိုင်တည်းမှာပင် ၎င်းတို့၌ ကြီးမားသော တပ်ဖွဲ့များကို စီမံခန့်ခွဲရန် လုံလောက်သော ထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ၊ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ စွမ်းရည်များ အများအားဖြင့် မရှိကြပေ။ ၎င်းစွမ်းရည် မရှိသည့်အချက်ကြောင့်ပင် အစိုးရစစ်တပ်အရာရှိများသည် ယခင် တော်လှန်ရေးတပ် ခေါင်းဆောင်များ၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် အလုပ်လုပ်ရန် စိတ်မသက်မသာဖြစ်ကြသည်။ မည်သို့ ပင်ဖြစ်စေ အချို့ဖြစ်စဉ်များတွင် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေးနှင့် ပဋိပက္ခတားဆီးရေး ရည်ရွယ်ချက် ဖြင့် တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များကို တပ်မှူးများအဖြစ် ခန့်အပ်ကြသည်။

၄။ နိုင်ငံရေးအယူအဆများ - ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံတော်စစ်တပ်များသည် နိုင်ငံရေးကင်းသည် သို့မဟုတ် အနည်းဆုံးအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုခုနှင့် အထင်အရှားဆက်စပ်မှုမရှိဘဲ လက်ရှိ ရွေးကောက် တင်မြောက်ခံထားရသည့် အစိုးရ၏ မူဝါဒများကိုသာ လိုက်နာလုပ်ဆောင်သည်။ ထို့ကြောင့် ပဋိပက္ခလွန်အခြေအနေများတွင် ယခင်အခြားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဝင်များသည် နိုင်ငံတော် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသို့ ဝင်ရောက်ရန်အတွက် မိမိတို့၏ နိုင်ငံရေးယုံကြည်ချက်များကို စွန့်လွှတ်ရပြီး ယင်းသို့လုပ်ရန်မှာ အများအားဖြင့် ခက်ခဲသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များတွင် လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှု ချောမွေ့စေရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းတွင်း အစဉ်အလာတစ်မျိုးမျိုးထားရှိ တတ်ကြရာ နိုင်ငံတော်စစ်တပ်၏ အမိန့်ပေးအုပ်ချုပ်ပုံနှင့် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အယူအဆ တို့သည် ယခင် တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် နိုင်ငံတော်စစ်တပ် အမိန့်ပေးအုပ်ချုပ်ပုံများ အကြား တွင် ပြဿနာဖြစ်လာသည်။ (Hedger, 2019)

မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော ပဋိပက္ခလွန်အခြေအနေတွင်ရှိသည့် နိုင်ငံတစ်ခုအတွက် သင့်လျော်သော SSR လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆွေးနွေးရာတွင် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းခြင်း၏ ဤအစိတ်အပိုင်းများကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းခြင်းသည် အရေးပါသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပဋိပက္ခလွန်နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ရုံသာမက ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော်ဆီသို့ ကူးပြောင်းလျက်ရှိသော များစွာစုံလင်ကွဲပြားမှုရှိသည့် နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်ရာ ၎င်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းတွင် ဖက်ဒရယ်ဝါဒနှင့် ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာမှုများကို လိုက်နာရန်မှာလည်း အရေးကြီးပေသည်။

၂.၂။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးရှိ ဖက်ဒရယ်ဝါဒနှင့် ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာများ

၂.၂.၁။ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် မျှဝေအုပ်ချုပ်ရေး

ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် မျှဝေအုပ်ချုပ်ရေးဟူသည့် ဝေါဟာရများသည် Daniel Elazar (၁၉၈၇) က စတင်သုံးစွဲခဲ့သော ဖက်ဒရယ်ဝါဒ၏ အခြေခံအယူအဆများဖြစ်ကြသည်။ ခြုံငုံ၍ဆိုပါက ဖက်ဒရယ် စနစ်တစ်ခုသည် နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် ပြည်နယ်များအကြား အာဏာခွဲဝေမှုကို အာမခံထားပြီး (ပြည်နယ်အဆင့်နှင့် ဗဟိုအဆင့်) အစိုးရများအားလုံး၏ တည်ရှိမှုနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတို့ကို အကာအကွယ်ပေးရန် ပုံစံရေးဆွဲထားသည်။ အခြေခံမူဝါဒများ နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး လုပ်ငန်း စဉ်များကို အပြန်အလှန်အလျှော့ပေးညှိနှိုင်းမှုမှတစ်ဆင့် ရရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရေး နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အားလုံးပါဝင်နိုင်ကြသည် (Elazar, ၁၉၈၇)။ လုံခြုံရေး မူဝါဒသည် ပြည်ထောင်စု နှင့် ပြည်နယ်အစိုးရ နှစ်ရပ်လုံးတွင် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်နယ်မြေများကို ကာ ကွယ်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာရှိသည်ဟူသော အယူအဆပေါ်တွင်လည်း မူတည်နေသည်။

အမေရိကန်ဖက်ဒရယ်ဝါဒသည် စစ်တပ်များ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့များနှင့် လုံခြုံရေးစနစ်အတွင်းရှိ အခြားသော အင်အားများ အပြိုင်ထားရှိခြင်းတို့ကို အားပေးကာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို အလွန်အမင်းအသားပေး သည့် ဥပမာတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဖက်ဒရယ်နှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများသည် နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးနှင့် အများ ပြည်သူ့ဆိုင်ရာ လုံခြုံရေးတို့အတွက် တာဝန်များကို ဟန်ချက်ညီမျှစွာ ထားရှိသည်။ ပြည်နယ်များတွင် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်တပ်များ (အမျိုးသား လုံခြုံရေးနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့များ) ရှိပြီး ဗဟို/ဖက်ဒရယ် (ပြည်ထောင်စု) အစိုးရတွင် ဖက်ဒရယ်စစ်တပ်များနှင့် ဥပဒေစိုးမိုးရေး အင်စတီကျူးရှင်းများ (ဥပမာ - ရဲတပ်ဖွဲ့၊ ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်၊ လေတပ်နှင့် ကမ်းရိုးတန်းလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ) ရှိသည် (အမေရိကန်နိုင်ငံ ပြည်ထောင်စုတပ်) ရက်စွဲဖော်ပြထား)။

တစ်ချိန်တည်းတွင် ဖက်ဒရယ်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်များသည် အထက်လွှတ်တော်၏ ဥပဒေများနှင့် မူဝါဒ ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များမှတစ်ဆင့် မျှဝေအုပ်ချုပ်မှုကို ကျင့်သုံးရန်အတွက် နိုင်ငံခြားရေး မူဝါဒ၊ သဘာ

ဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ရေးနှင့် အမျိုးသားလုံခြုံရေးတို့ကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် ထိတွေ့ဆက်ဆံရဆဲဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ်တွင် ပြည်နယ်များ သို့မဟုတ် မဲဆန္ဒနယ်ယူနစ်များတွင် ဗဟိုအဆင့် အင်စတီကျူးရှင်းများ၌ ထိန်းချုပ်နိုင်သည့် ဥပဒေနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များစွာရှိကြသည်။ သိသာသည့် ဥပမာတစ်ရပ်အဖြစ် အထက်လွှတ်တော်နှင့် အောက်လွှတ်တော်တို့၏ တန်းတူညီမျှသော ဥပဒေပြုရေးနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရေး လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများသည် အမေရိကန် ဖက်ဒရယ်စနစ်၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် မျှဝေအုပ်ချုပ်ရေးတို့၏ သင်္ကေတများဖြစ်ကြသည်။

အခြားတစ်ဘက်တွင် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံရှိ ဒေသအဆင့် ဆန္ဒမဲများ နှင့် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲများသည် မျှဝေအုပ်ချုပ်မှု၏ ခိုင်မာအားကောင်းသော ဥပမာများဖြစ်ကြသည်။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် ဒေသများ၏ ဆန္ဒခံယူမှုကိုသာ အလေးပေးသည်မဟုတ်ဘဲ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း နိုင်ငံသားများ၏ တိုက်ရိုက် ဒီမိုကရက်တစ်အလေ့အထများကိုလည်း ခွင့်ပြုသည်။ အထူးသဖြင့် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံသည် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲများအတွင်း နှစ်ထပ်ကွမ်း အများစု ဆန္ဒမဲပေးသည့် စနစ်တစ်ခုကို ကျင့်သုံးပြီး ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ (cantons) နှင့် နိုင်ငံသားများသည် သင့်ရာစနစ်တစ်ခုဖြင့် ဆန္ဒမဲပေးနိုင်ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၁၉၀၇ ဆွစ်ဇာလန်စစ်တပ် ဆန္ဒခံယူပွဲအား နိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ (cantons) နှင့် နိုင်ငံသားများ ပါဝင်မှု၏ ပထမဆုံးခြေလှမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် ရှုမြင်နိုင်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ၁၉၄၀ စစ်တပ်ဆိုင်ရာဥပဒေကို ဆန္ဒခံယူပွဲနှင့် ၂၀၁၁ လက်နက်ထိန်းချုပ်မှု ပဏာမအစီအစဉ်တို့သည် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေး မူဝါဒ ချမှတ်ရေး သမိုင်းတွင် မျှဝေအုပ်ချုပ်မှု၏ အထင်ရှားဆုံး ဥပမာများ ဖြစ်လာကြသည် (Nohlen နှင့် Stöver, ၂၀၁၀)။

ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ဒေသ ၂၀ ခု နှင့် မဲဆန္ဒရှင် ၅၆.၃% တို့သည် နေအိမ်တွင် လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခွင့်အပေါ် ပိုမိုတင်းကျပ်စွာ ထိန်းချုပ်မှုများကို ပယ်ချခဲ့ကြသည် (“လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခွင့် ပိုမိုတင်းကျပ်စွာ ထိန်းချုပ်ခြင်းကို ဆွစ်ဇာလန် ပယ်ချ” ၂၀၁၁)။ အထွေထွေ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှုနှင့် မျှဝေ အုပ်ချုပ်မှုတို့ကို ဟန်ချက်ညီမျှစေခြင်းဖြင့် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် နိုင်ငံတော် ကာကွယ်ရေးအတွက် တာဝန်ယူပြီး Canton (ဒေသအဆင့်) အစိုးရသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတို့အတွက် တာဝန်ယူသည်။

၂.၂.၂။ ပြည်သူ့လူထုနှင့် အနီးကပ်ဆုံးအစိုးရအဆင့်၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းထက် သာလွန်သည့် အရေးကိစ္စကို အထက်အစိုးရအဆင့်ဆင့်သို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းမူ (Subsidiarity Principle) ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းမူ (Subsidiarity Principle)

ပြည်သူ့လူထုနှင့် အနီးကပ်ဆုံးအစိုးရအဆင့်၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းထက် သာလွန်သည့် အရေးကိစ္စကို အထက်အစိုးရအဆင့်ဆင့်သို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းမူ (Subsidiarity Principle) သည် နိုင်ငံကို အောက်ခြေမှအထက်သို့ တည်ဆောက်ပြီး လုပ်ငန်းတာဝန်များနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများအား တတ်နိုင်သမျှ အစိုးရ၏ အောက်ဆုံးအဆင့် (ဖက်ဒရယ်အဆင့်၊ ပြည်နယ်အဆင့် သို့မဟုတ် ဒေသန္တရအဆင့်) သို့ လွှဲအပ်ထားသင့်သည်ဟူသော အယူအဆတွင် အခြေခံထားသည်။ ဤအခြေခံမူအရ ဗဟိုအာဏာပိုင်များအနေဖြင့် အစိုးရမဟုတ်သော လှုပ်ရှားသူများ၏ နယ်ပယ်များအတွင်း ဝင်ရောက်စွက်ဖက် သည့် အခြေအနေနှစ်ရပ်သာရှိသည် - ၎င်းတို့တွင် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းမရှိသည့်အခါ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့တွင် ဝန်ပိနေသည့်အခါ (ဥပမာ - ကြီးမားသည့် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် တစ်ခုအတွင်း၊ Bieri နှင့် Wenger, ၂၀၁၈)။

ပြည်သူ့လူထုနှင့် အနီးကပ်ဆုံးအစိုးရအဆင့်၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းထက် သာလွန်သည့် အရေးကိစ္စကို အထက်အစိုးရအဆင့်ဆင့်သို့ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းမူ (Subsidiarity Principle) အား Maastricht စာချုပ်အရ ဥရောပသမဂ္ဂ နှင့် ၎င်း၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြားတွင် အများဆုံး ကျင့်သုံးကြသည် (ဥရောပ ပါလီမန်၊ ၂၀၁၉)။ ပြည်သူ့လူထုနှင့် အနီးကပ်ဆုံးအစိုးရအဆင့်၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်း

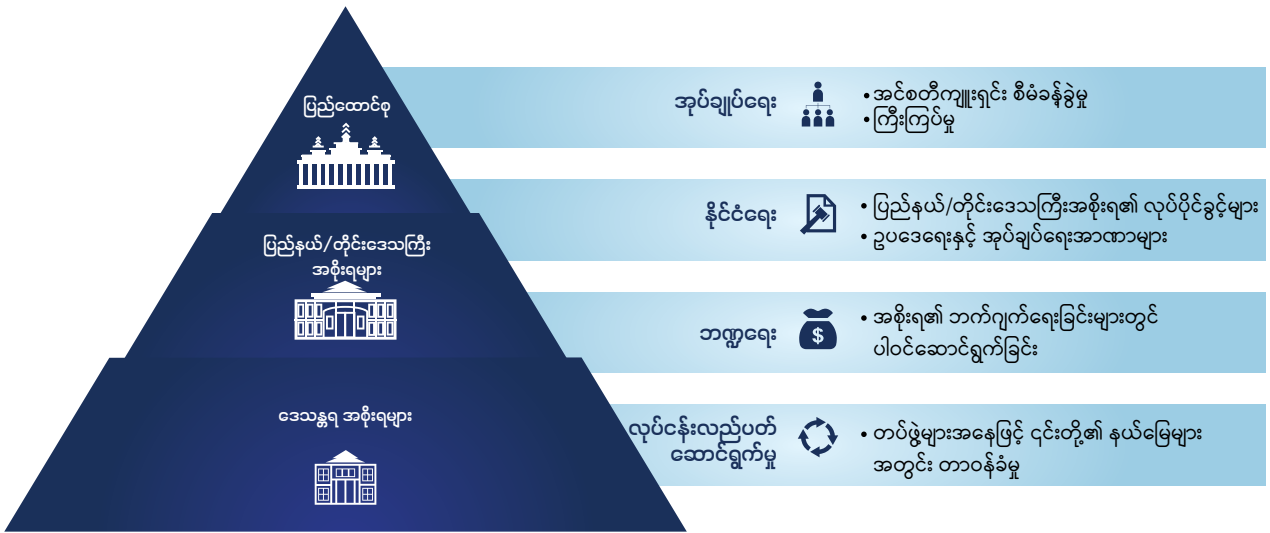
ထက် သာလွန်သည့် အရေးကိစ္စကို အထက်အစိုးရအဆင့်ဆင့်သို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းမူ (Subsidiarity Principle) ၏ ခြံငုံလွှမ်းခြုံသည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များအား အများပြည်သူ၏ အကျိုးစီးပွားများနှင့် လိုအပ်ချက်များကို ပိုမိုကောင်းစွာထင်ဟပ်မည့် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုများ၏ အကျိုးရှိမှု၊ ထိရောက်မှုနှင့် သင့်တော်မှုတို့ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် နည်းလမ်းဖြင့် ခွဲဝေသတ်မှတ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါ သဘောတရားအား ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်းပုံတစ်ခုတွင် အသုံးပြုသည့်အခါ ယင်းသည် အစိုးရ၏ အလွှာသုံးရပ်တို့အကြားရှိ ချိတ်ဆက်နေသည့် တာဝန်များနှင့်တကွ သီးခြားတာဝန်များကိုပါ လုပ်ဆောင်ရန် အထောက်အကူပြုပါသည်။ ခြံငုံခြုံဆိုရပါက နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် အုပ်ချုပ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ဘက်ဂျက်ရေးဆွဲရေးနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့်ပတ်သက်၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ရမည့် နယ်ပယ်လေးခုတို့ အစဉ်အမြဲ ရှိကြပါသည် (Odeyemi နှင့် Obiyan, ၂၀၁၈၊ ပုံ ၁ ကို ကြည့်ရှုပါ)။ အထူးသဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံများကို လုပ်ပိုင်ခွင့်လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြင့် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ အလွှာအသီးသီးတို့သည် ၎င်းတို့၏ အာဏာများအား ထိရောက် သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဘက်ဂျက်ရေးဆွဲသတ်မှတ်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို အောက်အဆင့်များသို့ ခွဲဝေပေးအပ်ခြင်းသည် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူတိုင်းအတွက် ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်များပေါ်တွင် အာရုံစူးစိုက်နိုင်စေသည့် စနစ်တစ်ခုကို ဖန်တီးပေးနိုင်ပါ သည်။ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ ရှုထောင့်တစ်ခုမှကြည့်လျှင် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အရာရှိများသည် ၎င်းတို့ တာဝန်ထမ်းဆောင်သည့် သက်ဆိုင်ရာ နယ်ပယ်များ နှင့် အသိုင်းအဝိုင်းများပေါ်တွင် ပိုမိုအာရုံစူးစိုက်နိုင်ကြပါသည်။ ခြံငုံခြုံဆိုရလျှင် ပြည်သူလူထုနှင့် အနီးကပ်ဆုံးအစိုးရအဆင့်၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းထက် သာလွန်သည့် အရေးကိစ္စကို အထက်အစိုးရအဆင့်ဆင့်သို့ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းမူ (Subsidiarity Principle) ကို အသုံးပြုသည့် အကျိုးအားဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများကို ပိုမိုတုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိစေပြီး အရပ်သားများကြီးကြပ်မှုအတွက် နယ်ပယ်ပိုမိုကျယ်ပြန့်စေသည်။

ကိုလိုနီ သို့မဟုတ် အာဏာရှင်စနစ်များရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များသည် ၎င်းတို့၏ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများကို ဖိနှိပ်ချုပ်ခြယ်သည့် နည်းဗျူဟာများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် နည်းလမ်းများအဖြစ် အသုံးပြုလေ့ရှိပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အုပ်ချုပ်မှုစနစ် ပြောင်းလဲသွားသည့်အခါတွင် အဆိုပါ အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အခက်အခဲများနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များသည်လည်း ပြောင်းလဲသွားကြသည်။ ထိုသို့သော ဖြစ်စဉ်များအတွင်း အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ အစီအမံများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုနှင့် ဖိနှိပ်သည့် ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို ပပျောက်စေရန်အတွက် ပြည်သူလူထုနှင့် အနီးကပ်ဆုံးအစိုးရအဆင့်၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းထက် သာလွန်သည့် အရေးကိစ္စကို အထက်အစိုးရအဆင့်ဆင့်သို့ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းမူ (Subsidiarity Principle) ကို ကိုးကားရန် လိုအပ်ကြသည်။

ယင်းကို ဥပမာအားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်ထားသည့် စစ်တပ်၏ ထိန်းချုပ်မှု နှင့် ရဲလုပ်ငန်းများကို လျော့ချခြင်းနှင့်တကွ အုပ်ချုပ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ တာဝန်များကို မတူညီသည့် အစိုးရအဆင့်များသို့ ခွဲဝေပေးအပ်ခြင်းဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဥပမာအားဖြင့် အာဖရိကသမဂ္ဂအတွင်းရှိ အချို့သော ကိုလိုနီခေတ်နှောင်းပိုင်းနှင့် ပဋိပက္ခ သက်ရောက်ခံရသည့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များဆိုင်ရာ အခြေခံအတွင်း ပြည်သူလူထုနှင့် အနီးကပ်ဆုံးအစိုးရအဆင့်၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းထက် သာလွန်သည့် အရေးကိစ္စကို အထက်အစိုးရအဆင့်ဆင့်သို့ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းမူ (Subsidiarity Principle) ကို အသုံးပြုရန် ရွေးလျားလာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည် (Odeyemi နှင့် Obiyan ၂၀၁၈)။

ပုံ ၁ - အစိုးရအဆင့် ၃ ရပ်နှင့် ပြည်သူ့လူထုနှင့် အနီးကပ်ဆုံးအစိုးရအဆင့်၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းထက်သာလွန်သည့် အရေးကိစ္စကို အထက်အစိုးရအဆင့်ဆင့်သို့ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းမူ (Subsidiarity Principle) ကို အသုံးပြုနိုင်သည့် နယ်ပယ်များ (Odeyemi နှင့် Obiyan, ၂၀၁၈)

၂.၂.၃။ စုံလင်ကွဲပြားမှုနှင့် ညီညွတ်မှုကို ဟန်ချက်ညီခြင်း

ပုံမှန်အားဖြင့် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပေါင်းစည်းမှုအဆင့် ၃ ရပ်ရှိကြသည် - စစ်ရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းမှု၏ အရွယ်အစား၊ လက်နက်ကိုင်ယူနစ်များ ပေါင်းစည်းမှုနှင့် အရာရှိကြီးများဦးဆောင်သည့် တပ်မကြီးများ ပေါင်းစည်းမှု (Toft ၂၀၁၈)။ စုံလင်ကွဲပြားမှုနှင့် ညီညွတ်မှုတို့အကြားတွင် ဟန်ချက်ညီမှုရှိစေရန်အတွက် အဆိုပါ ရှုထောင့် ၃ ခုစလုံးတို့တွင် စုံလင်ကွဲပြားသည့် ယူနစ်များကိုယ်စား ပြုပါဝင်ရေးနှင့် လိုက်လျောရေးတို့ကို အာမခံထားသင့်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားမျိုးစုံ ပါဝင်သော နိုင်ငံများ သို့မဟုတ် ဖက်ဒရေးရှင်းများတွင် စစ်တပ်များသည် နိုင်ငံ၏ စုံလင်ကွဲပြားမှုအား ကျား/မရေးရာ၊ ဘာသာစကား၊ ဘာသာရေးနှင့် လူမျိုးရေးတို့တွင် ထင်ဟပ်နေရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ဆွစ်ဇာလန် စစ်တပ်သည် အပြိုင်စနစ်တစ်ခုအတွင်း ဘာသာစကားဆိုင်ရာ စုံလင်ကွဲပြားမှုကို လိုက်လျောဖော်ဆောင်ပေးထားသည်။ အလားတူပင် ကနေဒါကာကွယ်ရေးစနစ်တွင်လည်း ဖက်ဒရယ်စစ်တပ်၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားပြောဆိုသည့် တပ်ရင်းများနှင့်တကွ ပြင်သစ်ဘာသာစကားပြောဆိုသည့် တပ်ရင်းများ ပေါင်းစပ် ထည့်သွင်းရေးအတွက် စီစဉ်ထားသည် (DCAF - လုံခြုံရေးကဏ္ဍ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ဂျီနီဗာစင်တာ၊ ၂၀၀၅)။

ကောင်းစွာစီမံခန့်ခွဲထားပြီး ဟန်ချက်ညီမှုသည် စုံလင်ကွဲပြားမှုဆိုင်ရာမူဝါဒများမှ အာမခံနိုင်သည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရှိကြပါသည်။ ယင်းတို့မှာ - အများပြည်သူ၏ ယုံကြည်အားထားမှု မြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေး တပ်ဖွဲ့များ၏ တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုခံရမှု မြင့်တက်လာခြင်း၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့် စစ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှုများတွင် လူမျိုးစုများနှင့် အခြား လူနည်းစုအဖွဲ့များအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုရရှိခြင်းနှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် အဖွဲ့များအတွင်း စည်းလုံးညီညွတ်မှု မြင့်တက်လာခြင်း (Heineken နှင့် Soeters ၂၀၀၆)။

၂.၂.၄။ ပူးပေါင်းပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုပါရှိသည့် လုံခြုံရေး

နိုင်ငံသားများ ပါဝင်မှုကို သေချာစေရေးသည် အာဏာရှင်စနစ်အလွန်နှင့် ပဋိပက္ခသက်ရောက်ခံထားရသည့် နိုင်ငံများ အတွင်းရှိ SSR အတွက် အရေးကြီးပါသည်။ ထို့ကြောင့် အာရှတိုက် (ဥပမာ - ဖိလစ်ပိုင်၊ အင်ဒိုနီးရှား) နှင့် အာဖရိကတိုက် (ဥပမာ - နိုင်ဂျီးရီးယားနှင့် ဆီယာရာလီယွန်) တို့ရှိ ပဋိပက္ခအလွန် လူ့အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင် လုပ်ဆောင်မှုရှိသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရေးနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ ဖန်တီးရန် ကြိုးပမ်းနေကြခြင်းဖြစ်သည် (Loada နှင့် Moderan, ၂၀၁၅)။

လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများသည် ဥပမာအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာနိုင်ခြေများကို အကြောင်းပြကာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် အားထုတ်မှုများအတွင်း အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများကို ပါဝင်ခွင့်ပြုရန် တွန်းဆွတ်လေ့ရှိကြသော်လည်း SSR အတွင်း အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများပါဝင်စေခြင်းဖြင့် သိသာသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်ပါသည် -

- အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းသည် အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးများ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို အားပေးမြှင့်တင် နိုင်သည်။
- အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းသည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာသည့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်တကွ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများ ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးတို့တွင် ပံ့ပိုးကူညီနိုင်ကြပါသည် (ဥပမာ - လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်၊ တရားစီရင်ရေးကိစ္စရပ်များနှင့် ဘက်ဂျက် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း)။
- အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို ခိုင်မာအားကောင်းစေနိုင်ပါသည်။
- အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများအကြား ထိတွေ့မှုများသည် အများပြည်သူ၏ အားပေးထောက်ခံမှုကို မြှင့်တင်စေခြင်းဖြင့် အင်စတီကျူးရှင်းများကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုလက်ခံစေနိုင် ပါသည် (Barnes နှင့် Albrecht, ၂၀၀၈)။

၂.၂.၅။ အရပ်သား: ဩဇာကံယူမှု

ယေဘုယျအားဖြင့်ဆိုရပါက အရပ်သားများဟူသည်မှာ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် အာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုး၊ တာဝန်ပေးအပ်ထားသည့် တရားစီရင်ရေးအာဏာပိုင်များနှင့်တကွ မီဒီယာ နှင့် အရပ်ဘက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ၏ လှုပ်ရှားသူများအဖြစ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသည် (Born, ၂၀၀၂)။ စစ်တပ်အပေါ် အရပ်သားများ ထိန်းချုပ်ရေး အယူအဆသည် ၁၇၈၈ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးနှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ လုံခြုံရေးစနစ်များအတွက် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အားကောင်းနေဆဲဖြစ်ပါသည် (Yarmolinsky, ၁၉၇၄)။ DCAF - လုံခြုံရေးကဏ္ဍ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ဂျီနီဗာစင်တာ (၂၀၀၈) ၏ ဖော်ပြချက်အရ

အရပ်သားအာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် စစ်ဆင်ရေး စေလွှတ်မှုများ၊ တပ်ဖွဲ့များဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများ ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာအစရှိသည့် မူဝါဒများ အပေါ်တွင် ထိန်းချုပ်နိုင်သည်။ အရပ်သား ခေါင်းဆောင်းများသည် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများ ဖွင့်ဆိုခြင်း၊ အတည်ပြုခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်သည် မှန်သော်လည်း စစ်တပ်အနေဖြင့် လုပ်ငန်းစဉ် အကောင်အထည်ဖော်ရေးကို ဆောက်ရွက်ခြင်းဖြင့် ချမှတ်ထားသည့် မူဝါဒဦးတည်ချက်များကို ရေရှည်တွင်အောင်မြင်စေမည် ဖြစ်သည်။ (စာ. ၂)

အရပ်သားများ၏ ထိန်းချုပ်မှုသည် - စစ်တပ်များအပေါ် အရပ်သားများမှ ထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်ခြင်းတွင် သိသာသည့် အကျိုးကျေးဇူးများရှိကြပါသည်။ DCAF - လုံခြုံရေးကဏ္ဍ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ဂျီနီဗာစင်တာ (၂၀၀၈) ၏ ဖော်ပြချက်အရ ၎င်းတို့သည် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ကြပါသည် -

- “ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် အရပ်သားအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ နိုင်ငံရေး ဆိုင်ရာ ဩဇာခံယူရေးမှုကို လေးစားမှုရှိစေခြင်း။
- တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးထားခြင်း။
- စစ်တပ်များအနေဖြင့် လူထု၏ အကျိုးစီးပွားများအတွက် လုပ်ဆောင်ပြီး လူထု၏ ထောက်ခံမှုနှင့် တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုလက်ခံမှုရရှိခြင်း။
- စစ်တပ်၏ မူဝါဒများနှင့် စွမ်းရည်များသည် နိုင်ငံ၏နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များနှင့်ကိုက်ညီပြီး၊ တိုင်းပြည်၏ အရင်းအမြစ်များနှင့် ထပ်တူကျခြင်း။
- စစ်တပ်အား နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် အလွဲသုံးစားပြုမှုမရှိခြင်း” (စာမျက်နှာ ၃)။

ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးနှင့် SSR တိုင်းတွင် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးသည် အလွန်အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော အခြေခံမူများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် ကျင့်သုံးရန်အတွက် လုံခြုံရေး ကဏ္ဍစီမံအုပ်ချုပ်မှု (SSG) အား မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများအတွင်း SSR နှင့် အပြိုင်ဆွေးနွေးရမည်ဖြစ်သည်။ SSG အား ယေဘုယျအားဖြင့် “လုံခြုံရေးနှင့် ၎င်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပုံဖော်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ စံတန်ဖိုးများနှင့် သဘောထားများ” အဖြစ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်သည် (DCAF - လုံခြုံရေးကဏ္ဍ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ဂျီနီဗာစင်တာ၊ ၂၀၀၉၊ စာမျက်နှာ ၁)။

ထို့ကြောင့် SSG တွင် အရပ်သားဩဇာခံယူမှု ပြန်လည်ရရှိစေရန်အတွက် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းတိုင်း၏ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတိုင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်

တိုင်းနှင့် သဘောထားတိုင်းအား အရပ်သားဩဇာခံယူမှု အယူအဆပေါ်တွင် အခြေခံရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေတွင် အရပ်သားများ၏ ဩဇာကိုခံယူရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အမျိုးသားလုံခြုံရေး ကောင်စီ၊ ပြည်နယ်အဆင့် လုံခြုံရေးကောင်စီများ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် နိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် အတွင်း နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနှင့် အများပြည်သူလုံခြုံရေးတို့ကို ခွဲခြားထားရှိခြင်းစသည့် အရေးပါသော ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ ရှုထောင့်အချို့ကို ယင်းအရပ်သားဩဇာခံယူရေးမှတစ်ဆင့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည် ဖြစ်သည်။

၂.၂.၆။ နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနှင့် အများပြည်သူလုံခြုံရေးကို ခွဲခြားထားရှိခြင်း

ပဋိပက္ခအလွန် နိုင်ငံများ နှင့် ပဋိပက္ခ သက်ရောက်ခံထားရသည့် နိုင်ငံအများစုတို့တွင် နိုင်ငံတော် လုံခြုံရေး နှင့် အများ ပြည်သူလုံခြုံရေးတို့အကြားတွင် လုပ်ငန်းများကို ရှင်းလင်းစွာ ခွဲခြားထားခြင်းမရှိ ပေ။ သို့တိုင် ဤခွဲခြားမှုသည် သီအိုရီ နှင့် လက်တွေ့နှစ်ခုစလုံးအတွက် အရေးကြီးပါသည်။ နိုင်ငံတော် လုံခြုံရေးဆိုသည်မှာ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်ပမှ ကျူးကျော် ဝင်ရောက်ခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသော နိုင်ငံ များနှင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားခြင်းကဲ့သို့သော ပြင်ပမှ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ အများအားဖြင့် ယင်းသည် ဖက်ဒရယ်အဆင့် အင်စတီကျူးရှင်းများ နှင့် စစ်တပ်များကို စီမံခန့်ခွဲသည့် အစိုးရ အမြင့် ဆုံးအဆင့်၏ တာဝန်ဖြစ်သည် (Chattopadhyay, ၂၀၁၆)။

အများပြည်သူလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ပြည်သူလူထု စည်းကမ်း သေဝပ်တည်ငြိမ်မှုကို ထိန်းသိမ်းရေးတို့နှင့် သက်ဆိုင်ပြီး ယင်းကို မတူညီသည့် ဖက်ဒရေးရှင်းများတွင် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ကျင့်သုံးပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆွစ်ဇာလန်တွင် ရဲတပ်ဖွဲ့များထားရှိခြင်းကို Canton အဆင့် (ဒေသအဆင့်) တွင်သာ ကိုင်တွယ်ပြီး ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေး ကို တာဝန်ယူပါသည် (Roche, ၂၀၁၁)။

ပဋိပက္ခအလွန် နှင့် ပဋိပက္ခသက်ရောက်ခံထားရသည့် နိုင်ငံများနည်းတူ အာဏာရှင်စနစ်အလွန် နိုင်ငံ များရှိ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး အဖွဲ့အစည်းများ (တစ်နည်းအားဖြင့် စစ်တပ်နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့) တို့တွင်လည်း ထပ်နေသည့် တာဝန်နှင့် လုပ်ငန်းများ ရှိကြပါသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် စစ်တပ်များနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့တို့အား မတူညီသည့် နည်းစနစ်များ၊ ကျင့်ဝတ်စည်းမျဉ်းများနှင့် အင်အားအသုံးပြုမှုဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ ဖြင့် သင်တန်းပို့ချထားလေ့ရှိသော်လည်း အများအားဖြင့် စစ်တပ်များသည် ၎င်းတို့၏ စစ်ဆင်ရေးများ တွင် ရဲတပ်ဖွဲ့ကို ထိန်းချုပ်သည် သို့မဟုတ် ရဲတပ်ဖွဲ့၏ အကူအညီကို တောင်းခံလေ့ရှိကြပါသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် လက်တင်အမေရိက၏ ဖြစ်စဉ်တွင် စစ်တပ်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာသည် အခြားသော အုပ်ချုပ် ရေး နှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် ယှဉ်ပါက အလွန်များပြား နေပါသည်။

ထိုနိုင်ငံများရှိ စစ်တပ်များသည် တိုင်းပြည်၏ စံတန်ဖိုးများအတွက် ဦးဆောင်အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်ကြသည်။ အကျိုးဆက်အဖြစ် ၎င်းတို့သည် မိမိ တို့ကိုယ်ကို ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတို့၏ တစ်ခုတည်းသော ဦးစီးဦးဆောင်ပြုသူများအဖြစ် ရှုမြင်ကြ သည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် အများပြည်သူနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် ၎င်းတို့သည် ညင်သာမှုများစွာမရှိလှပေ။ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများသည် အဆိုပါ ‘စစ်ရေးတာဝန်များထမ်းဆောင်နေသည့် ဝန်ဆောင်မှု ပေးသူများ’၏ ပုံမှန် အပြုအမူများဖြစ်ဟန်ပေါ်နေပါသည် (Witheres, Santos နှင့် Isacson, ၂၀၁၀)။

ခြုံငုံ၍ဆိုရပါက နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနှင့် အများပြည်သူလုံခြုံရေးကို ခွဲခြားထားရသည့် အကြောင်း အရင်းနှစ်ခုရှိပါသည် - လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ရှောင်ကြဉ်ရန်နှင့် ဒီမိုကရေစီကူးပြောင်းမှုကို သေချာစေရန်၊ ခိုင်မာစေရန်တို့ဖြစ် ပါသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် စစ်တပ်နှင့် တရားဥပဒေစိုး မိုးရေးအဖွဲ့များ၏ တာဝန်များနှင့် လုပ်ငန်းများ ခွဲခြားထားမှုကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်း ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် အာဏာရှင်စနစ်အလွန် နိုင်ငံများဖြစ်ကြသော အာဂျင်တီးနားနှင့် ချီလီနိုင်ငံတို့၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများအတွင်း ယင်းကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေများတွင် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ လုံခြုံရေးတို့ကို ခွဲခြားနိုင်ရန်အတွက် ဥပဒေဆိုင်ရာ အစီအမံများကို အမှန်တကယ် လိုအပ်ပါသည် (Withers, Santos နှင့် Isacson, ၂၀၁၀)။

၂.၂.၇။ နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနှင့် အများပြည်သူလုံခြုံရေးတွင် ကျား/မရေးရာအမြင်ကို ထည့်သွင်းပုံဖော်ခြင်း

သမိုင်းကြောင်းအရ စစ်ရေးဆိုင်ရာ သဘောတရားပညာရှင်များသည် စစ်တပ်များ၏ အရွယ်အစားနှင့် ၎င်းတို့၏ လက်နက်များကဲ့သို့သော လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံများ၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အချက်များတွင်သာ အာရုံစူးစိုက်ခဲ့လေ့ရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ နောက်ပိုင်းတွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ပပျောက်စေရန် ကြိုးပမ်းခြင်းနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများအတွင်း အများပြည်သူအနေဖြင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ပါဝင်နိုင်ကြောင်း သေချာစေရာတွင် အယူအဆ ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ အကြောင်းရင်းများ သည် ပိုမိုအရေးပါလာသည်။

ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီ ဆုံးဖြတ်ချက် ၁၃၂၅ ကို ကြေညာခဲ့ပြီးနောက် (၂၀၀၀)၊ လုံခြုံရေး ဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ ချဉ်းကပ်မှုများနှင့် အတွေးအမြင်များသည် အဆိုပါ ဆုံးဖြတ်ချက် အမှတ်ပါ ကတိကဝတ်များနှင့် ကိုက်ညီစေရန်အတွက် ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ အတိအကျဆိုရသော် SSR အတွင်း ကျား/မ ရှုထောင့်ကို ပေါင်းစပ်ခြင်းနှင့် အားပေး မြှင့်တင်ခြင်းတို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးကို သေချာ စေပြီး ကျား/မအခြေပြု အကြမ်းဖက်မှုကို အဆုံးသတ်ကာ လုံခြုံရေးကဏ္ဍတစ်ခုလုံးအတွင်း အမျိုးသမီး များ ပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးပြီး လုံခြုံရေးမူဝါဒများအား နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံနှုန်းများနှင့်အညီ ဖန်တီး ပေးသည် (Egnell, ၂၀၁၆)။

အမှန်စစ်စစ်တွင် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးငယ်များသည် ပဋိပက္ခများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများ၏ ဒဏ်ကို အများဆုံး ခံစားကြရသူများဖြစ်သောကြောင့် SSR လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ၎င်းတို့၏ တောင်းဆိုချက်များ နှင့် အခွင့်အရေးများသည် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း အမျိုးသမီးများ ပိုမိုပါဝင် လာခြင်းဖြင့် ထူးခြားသည့် အကျိုးကျေးဇူးအချို့ကို ရရှိနိုင်ပါသည် -

- လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများအတွင်း အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်မှုသည် အကူးအပြောင်း နိုင်ငံများအတွင်း လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို သိသိသာသာ ကျဆင်းစေပါသည် (Valasek, ၂၀၀၈)။
- အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုသည် နိုင်ငံသားများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ပေးပြီး ယင်း သည် ပူးပေါင်းပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ လုံခြုံရေးကို ဦးတည်စေပါသည်။
- အမျိုးသမီးများ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအား ခိုင်မာအားကောင်းသည့် တရားဝင် အသိအမှတ်ပြု လက်ခံမှုနှင့် ထောက်ခံမှုများ ရရှိစေပါသည် (Heinecken နှင့် Soeters, ၂၀၀၆)။

အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခအလွန်နှင့် အကူးအပြောင်းအခြေအနေများအတွင်း SSR အား ကျား/မရှုထောင့် ဖြင့် အယူအဆ ပိုင်းဆိုင်ရာ ပုံဖော်ခြင်းသည် အများပြည်သူ၏ လုံခြုံရေးကို မြှင့်တင်ပေးပြီး ပဋိပက္ခများ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားမှုကို ကာကွယ်ပေးသည်။ ထို့ကြောင့် အနာဂတ် လုံခြုံရေးစနစ်များအတွင်း တိုင်းပြည် ၏ နိုင်ငံရေးမူဝါဒများ၊ ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်များ၊ အင်စတီကျူးရှင်းနှင့် မြူနီစီပယ် မူဝါဒများ အတွင်း ကျား/မရှုထောင့်များ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းကြောင်း သေချာအောင်လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ ထိုသို့ သော အထူးဂရုပြုလုပ်ဆောင်သည့် မူဝါဒများမရှိပါက ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရန် ခဲယဉ်း ပါသည်။

၃။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လုံခြုံရေး အင်စတီကျူးရှင်းများ

၁၉၆၂ ခုနှစ်ကတည်းမှစတင်ကာ မြန်မာနိုင်ငံရေးအပေါ်တွင် စစ်တပ်မှ အလွန်ဩဇာလွှမ်းမိုးသက်ရောက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးမှ အတန်ငယ် ဆုတ်ခွာသွားသော်လည်း တပ်မတော်သည် နိုင်ငံတွင်းရှိ အစိုးရ အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် ဗျူရိုကရေစီယန္တရားတို့ကို တရားဝင်အရသော်လည်းကောင်း၊ အလွတ်သဘောနည်း များဖြင့်လည်းကောင်း ထိန်းချုပ်နေဆဲဖြစ်သည်။ တပ်မတော်သည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှတစ်ဆင့် အစိုးရ အဆင့်တိုင်းရှိ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဥပဒေပြုရေး ဌာနများအားလုံးနှင့် အမျိုးသားနိုင်ငံရေးတွင် ဩဇာလွှမ်းမိုးသည့် နေရာတစ်ခုကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားသည်။

အစိုးရစနစ်တွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် အရပ်သားများနှင့် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်မှ တိုက်ရိုက် ခန့်အပ်သည့် တပ်မတော်အရာရှိများ ပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် “တာဝန်ထမ်းဆောင်နေဆဲ တပ်မတော်အရာရှိများနှင့် ယခင်တပ်မတော် အရာရှိများသည် အစိုးရဌာနများအားလုံးအတွင်း၊ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများနှင့် တရားစီရင်ရေး ဌာနအတွင်းနှင့် နိုင်ငံတော်ပိုင် လုပ်ငန်းများစွာတို့အတွင်း ဩဇာအာဏာရှိသည့် ရာထူးများကို ဆက်လက်ရယူ ထားဆဲဖြစ်သည်။” (လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ ၂၀၁၈၊ စာမျက်နှာ ၂၄)။ ထို့ပြင် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ တပ်မတော်သည် အရေးပါသည့် ဝန်ကြီးဌာန ၃ ခုဖြစ်သော - ကာကွယ်ရေး၊ ပြည်ထဲရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနများအတွင်း - ဩဇာလွှမ်းမိုးသက်ရောက်ကာ သမ္မတပင် အဆိုပါ ဝန်ကြီးဌာနများအပေါ် ဩဇာ အာဏာတစ်စုံတစ်ရာ မရှိသည့်အတိုင်းအတာအထိ ဖြစ်စေသည်။

ထို့ပြင် နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ ဖွဲ့စည်းရာတွင်လည်း တပ်မတော်မှ ချုပ်ကိုင်ထားပြီး ဤအုပ်ချုပ်ရေးဖွဲ့စည်းပုံသည် ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့၊ ထောက်လှမ်းရေးယူနစ်များနှင့် အရံတပ်ဖွဲ့ များ အပါအဝင် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားတစ်ခုလုံးအပေါ် ထိန်းချုပ်ထားပါသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၃၈ တွင် “နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းအားလုံးသည် တပ်မတော်၏ ကွပ်ကဲ မှုအောက်တွင် ရှိရမည်” ဟု ပြဌာန်းထားပါသည် (ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ၂၀၀၈)။

ထို့ပြင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဆင့်တွင် ဝန်ကြီးချုပ်သည် လုံခြုံရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာ ဝန်ကြီးများကို ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့်သာ ခန့်အပ်ရသည်။ အထူးသဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၂၆၂ တွင် “တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် လုံခြုံရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာ တာဝန်ပေးအပ်နိုင်ရန် တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ထံမှ သင့်လျော်သည့် တပ်မတော်သားများ၏ အမည်စာရင်းကို တောင်းခံရ မည်” ဟု ပြဌာန်းထား ပါသည် (ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၊ ၂၀၀၈)။

ထို့ကြောင့် လက်ရှိအခြေအနေတွင် သမ္မတနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်များကဲ့သို့သော ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက် တင်မြှောက်ထားသည့် ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင်ဖြစ်စေ၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်တွင်ဖြစ်စေ အဆိုပါ ဝန်ကြီးဌာန ၃ ခုတို့ကို စီမံခန့်ခွဲရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ အကန့်အသတ်နှင့်သာရှိကြပြီး အရေးပါသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရန်အတွက် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်နှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရမည် သို့မဟုတ် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။

တပ်မတော်သည် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် အရပ်သားများ၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်မှ ကင်းလွတ်ပြီး ဒဏ်ခတ်ခံရခြင်းမရှိဘဲ လုပ်မြဲလုပ်ရပ်များ လုပ်ဆောင်နေခြင်းနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုမြင့်မားသည့် ကွပ်ကဲရေး ဖွဲ့စည်းပုံ ရှိသောကြောင့် လက်ရှိလိုခြံရေးစနစ်အတွင်းရှိ အထက်အောက်အဆင့်ဆင့်အုပ်ချုပ်မှုသည် ဒီမိုကရေစီ မဆန်ပေ။ အကျိုးဆက်အဖြစ် ယင်းသည် အခြားသော ပရော်ဖက်ရှင်နယ်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအပေါ် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုတစ်ခုရှိပြီး တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၏ ထိရောက်မှုနှင့်တကွ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများ နှင့် အစိုးရအုပ်ချုပ်မှု တစ်ရပ်လုံး၏ ထိရောက်မှုတို့အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည်။

၃.၁။ တပ်မတော် (မြန်မာ့စစ်တပ်)

တပ်မတော်ဆိုသည်မှာ မြန်မာဘာသာဖြင့် ‘စစ်တပ်’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပြီး အဆိုပါ အမည်ကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်များ ပြင်ပတွင်ပင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အသိအမှတ်ပြုထားကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ၁၉၄၈ ခု နှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့ထံမှ လွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့စဉ်ကတည်းမှစတင်ကာ တပ်မတော်အရာရှိများသည် နိုင်ငံရေး၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ကာကွယ်ရေးနှင့် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးကိစ္စရပ်များတွင် ဦးဆောင်အခန်းကဏ္ဍ များကို ရယူထားခဲ့ကြသည်။ တပ်မတော် သည် ပြည်ပရန် (ယခုအချိန်အထိ မရှိသေး) နှင့် ပြည်တွင်း လုံခြုံရေး ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုများမှ ခုခံကာကွယ်ရန်အတွက် သာမဟုတ်ဘဲ ဒီမိုကရေစီအရေး လှုပ်ရှားမှုများကို ဖိနှိပ်ရန်နှင့် ပြည်သူလူထု၏ လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကန့်သတ်ရန်တို့ အတွက်ပါ ဆယ်စုနှစ်များစွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

မောင်အောင်မျိုး (၂၀၀၉) ၏ အဆိုအရ မြန်မာ့တပ်မတော်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ကာကွယ် ရာတွင်နှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုကို ထိန်းသိမ်းရာတွင် အရေးအပါဆုံးသော လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များက ၎င်းတို့နှင့် တပ်မတော်သည် တိုင်းပြည်ကို ထိရောက်စွာအုပ်ချုပ်ရန်အတွက် စွမ်းရည် ပြည့်ဝသည့် တစ်ခုတည်းသော တရားဝင်အင်စတီကျူးရှင်းတစ်ခုအဖြစ် မိမိတို့ဘာသာ သတ်မှတ်ထားကြသည်။

တပ်မတော်၏ မူလအစသည် ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ကနီသဘောတူစာချုပ်အရ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ၊ မျိုးချစ်ဗမာ့တပ်မတော်နှင့် ယခင်ဗြိတိသျှဗမာ့တပ်မတော်တို့အား တစ်ခုတည်းအဖြစ် စုပေါင်းထားသော စစ်တပ် အဖြစ် ပေါင်းစည်းခဲ့ရာမှ စတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစုပေါင်းထားသည့် စစ်တပ်တွင် တိုင်းရင်းသားတပ်ရင်းများ (ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ဗမာ နှင့် ဂေါ်ရခါး) ပါဝင်ခဲ့သောကြောင့် မျိုးချစ်ဗမာ့တပ်မတော်၏ ယခင်အရာရှိဟောင်း များသည် ယခင်ဗြိတိသျှ ဗမာ့တပ်မတော် အရာရှိများအား မျိုးချစ်တပ်မတော်သားများအဖြစ်မဟုတ်ဘဲ ဗြိတိသျှ အစိုးရ၏ ကြေးစားစစ်တပ်များအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ ဤသို့သော လူမျိုးရေးဆိုင်ရာ အမြင်နှင့် နိုင်ငံရေး ဆိုင်ရာ နောက်ခံများအတွင်း ကွဲပြားခြားနားမှုများကြောင့် တပ်မတော်အား စတင်တည်ထောင်ခဲ့စဉ်ကတည်းက လူများစု ဗမာများနှင့် လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားများအကြားတွင် သွေးကွဲမှုတစ်ခုဖြစ်စေခဲ့သည်။ (Callahan, ၂၀၀၃)။

ပြည်တွင်းစစ်များ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပြီးနောက် အစဉ်အလာသဖွယ် တိုင်းရင်းသားတပ်ရင်းအချို့သည် ပုန်ကန်ခဲ့ကြပြီး တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့များ ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်အချိန်မှစတင်ကာ တပ်ရင်းများအတွက် တပ်သားစုဆောင်း ရာတွင်နှင့် တပ်ရင်းများဖွဲ့စည်းရာတွင် ဗမာမဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသားများ ပါဝင်မှုကို အာမခံထားခြင်းမရှိ တော့ပေ။ ထို့အစား လူမျိုးစုတစ်စုမှ ကြီးစိုးထားသည့် စစ်တပ်တစ်ခုကို ပိုမိုလိုလားလာခဲ့ကြသည်။

ပိုမို၍ ခိုင်မာစွာဖော်ပြရပါက တပ်မတော်တွင် လက်ရှိတာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည့် အင်အား စုစုပေါင်း ၄၀၆၀၀၀ ရှိရာ ဗမာမဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသား ၄၅၀၀ ဦးသာ ပါဝင်သည် (GlobalFirePower.com ၂၀၁၉)။ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်၏ အဆိုအရ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသား အရာရှိတစ်ဦးအနေဖြင့် ရရှိနိုင်သည့် အမြင့်ဆုံး ရာထူးမှာ ဒုတိယ ဗိုလ်မှူးကြီး ရာထူးသာဖြစ်သည် (VOA ဗမာပိုင်း၊ ၂၀၁၄)။ တစ်ချိန်တည်းတွင် တိုင်းရင်းသား

လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များစွာတို့သည် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေဒေသဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်တို့ အတွက် တိုက်ပွဲဝင်နေကြဆဲဖြစ်သည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို စတင်မိတ်ဆက်ခဲ့ပြီးနောက် တပ်မတော်သည် တိုက်ရိုက်ထိန်းချုပ်သည့် ချဉ်းကပ်မှုအစား အများပြည်သူဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကိစ္စရပ်များတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ခွင့်ပြုထားသည့် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ရေး ချဉ်းကပ်မှုသို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်အစိုးရသည် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကျယ်ပြန့်သော အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနအား တပ်မတော်၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်မှ အရပ်သားအရာရှိများလက်အောက်သို့ လွှဲပြောင်းခဲ့သည်။

နိုင်ငံရေးစနစ်သည် ဒီမိုကရေစီတစ်ပိုင်းစနစ်တစ်ခုအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလာခဲ့သော်လည်း တပ်မတော်သည် ၎င်း၏ အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်အား ရွေးကောက်ခံအရပ်သားအစိုးရထံသို့ လွှဲပေးလိုသည့် ဆန္ဒတစ်စုံတစ်ရာ ဖော်ပြခြင်းမရှိသကဲ့သို့ အခြားသော ဒီမိုကရေစီစနစ်များတွင်ကဲ့သို့ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအပေါ် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ တစ်စုံတစ်ရာကိုလည်း အရပ်သားများထံ ခွင့်ပြုထားခြင်းမရှိပေ။ ထို့ပြင် တပ်မတော်က ၎င်း၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ ဝန်ကြီးဌာန သုံးခုသည် အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားအတွက် အဓိကကျသောကြောင့် ယင်းတို့ကို ‘ခုခံကာကွယ်ရန်’ အခွင့်အရေးနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတို့ တပ်မတော်တွင်ရှိသည်ဟု ဆက်လက်အခိုင်အမာ ပြောဆိုနေဆဲဖြစ်သည်။

အမှန်စင်စစ်တွင် တပ်မတော်အနေဖြင့် ယခင်စစ်အာဏာသိမ်းမှုများကို တရားဝင်စေရန် “တို့တာဝန်အရေးသုံးပါးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး” ဟူသည့် ဝေါဟာရအား အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိုးရ အစဉ်အဆက် တို့သည် လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ၏ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ကွဲပြားခြားနားချက်များကို လေးစားရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ကြပြီး မြန်မာ (ဗမာ) ယဉ်ကျေးမှုကိုသာ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုအဖြစ် မြှင့်တင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စစ်အာဏာရှင်စနစ်သည် တက်ကြွထက်သန်သည့် မျက်ကန်းမျိုးချစ်ဝါဒဖြစ်ပြီး တပ်မတော်သည် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ဗမာဇာတ်သွင်းခြင်းသို့မဟုတ် ဗမာအဖြစ် တစ်သားတည်းဖြစ်စေသည့် အယူအဆကို သွတ်သွင်းရန် ကြိုးပမ်းနေကာ တိုင်းပြည်တွင်းရှိ ကွဲပြားခြားနားမှုများနှင့် များပြားသည့် စုံလင်ကွဲပြားမှုများကို လျစ်လျူရှုသည် သို့မဟုတ် ပစ်ပယ်ထားသည်ဟု တိုင်းရင်းသားအများစုက ရှုမြင်ကြသည် (စောချစ်သက်ထွန်း၊ ၂၀၁၈၊ စာမျက်နှာ ၂၂)။

ရလဒ်အဖြစ် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများသည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် ရရှိရန် လက်နက်ကိုင် လှုပ်ရှားမှုများမှတစ်ဆင့် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ တောင်းဆိုခဲ့ခြင်းဖြင့် အဆိုပါ ဗမာဗဟိုပြု အစိုးရများကို စိန်ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ယနေ့အခါတွင် မြန်မာ့တပ်မတော်သည် အရှေ့တောင်အာရှရှိ အကြီးမားဆုံး စစ်တပ်များအနက် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်လာပြီး ရှုပ်ထွေးသည့် ဗျူဟာမြောက် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုအတွင်း လှုပ်ရှားလျက်ရှိကာ နယ်စပ်ပြည်နယ်များအားလုံးတွင် တက်ကြွလှုပ်ရှားနေသည့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များရှိကြသည် (Selth, ၂၀၁၈)။ တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များသည် ခေတ်မီလက်နက်များဖြင့် အဆင့်မီတပ်မတော် (Standard Army) ဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်လျှင် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို လုံလောက်စွာ ဟန့်တားနိုင်မည်ဟူသော အယူအဆကို ဆက်လက်စွဲကိုင်လာခဲ့ကြသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ၎င်း၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အတွေးအမြင်၊ လက်နက်များ၊ အဆောက်အဦများနှင့် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် စွမ်းရည်များတွင် ပြဿနာအမျိုးမျိုး ကျယ်ပြန့်စွာ ဖြစ်ပွားနေသဖြင့် ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ လေ့လာဆန်းစစ်သူများက တပ်မတော်အား ကမ္ဘာ့အဆင့်မီ စစ်ရေးဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းတစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရန်မှာ မေးခွန်းထုတ်ဖွယ် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုခဲ့ကြသည် (Selth, ၂၀၁၈)။ တပ်မတော်သည် သိသိသာသာပင် (လူမျိုးတုန်းသုတ်သင်ရှင်းလင်းမှုများ အပါအဝင်) အလွန်ကြီးလေးသည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို ပြုလုပ်နေသည်ဟူ၍ ၎င်း၏ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ မဆိုထားနှင့်၊ ကုလသမဂ္ဂနှင့် အခြားသော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများမှ လူနည်းစုအုပ်စုများ နှင့် နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများထံမှပင် စွပ်စွဲမှုများ ရှိခဲ့သည် (Selth, ၂၀၁၈)။

၃.၂။ မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့

မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့အား ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် ယခင်ကိုလိုနီခေတ် လက်နက်ကိုင်ရဲတပ်ဖွဲ့များအား ၁၉၄၅ ခုနှစ် ရဲအက်ဥပဒေအရ ပြည်ထောင်စုစစ်ရဲတပ်အဖြစ်သို့ စုစည်းခြင်းဖြင့် ပထမဆုံးအကြိမ် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ယင်းအား ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့အဖြစ်သို့ အသွင်ပြောင်းလဲခဲ့ပြီး ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ရဲတပ်ဖွဲ့အဖြစ် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်း ခဲ့သည် (MPF- Captain Hla Shwe, ၂၀၁၈)။

သမိုင်းကြောင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရဲတပ်ဖွဲ့ထားရှိမှုစနစ်သည် သီးခြားလွတ်လပ်သည့် လုံခြုံရေးအင်စတီကျူး ရှင်းတစ်ခု အဖြစ်မဟုတ်ဘဲ စစ်တပ်၏ လက်အောက်ခံတပ်ဖွဲ့များအဖြစ် လည်ပတ်ခြင်းကို ကျင့်သားရနေပြီ ဖြစ်သည် (Selth, ၂၀၁၃)။ MPF အား နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးအတွက် အရံတပ်ဖွဲ့အဖြစ်လည်း သတ်မှတ်လာခဲ့ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တပ်မတော်အုပ်ချုပ်စဉ်က တပ်မတော်သည် အရပ်သားအုပ်ချုပ်ရေး ဝန်ဆောင်မှုများ အတွင်းသို့ တပ်မတော်အရာရှိ ရာပေါင်းများစွာကို ခန့်အပ်ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏ အာဏာကို တိုးချဲ့ခဲ့ကြသည်။ Selth (၂၀၁၂) က MPF သည် စစ်အာဏာရှင်စနစ် ရှင်သန်ရေးကို အားဖြည့်ပေးရန်အတွက် အများပြည်သူကို ထိန်းချုပ်ရေး နှင့် ဥပဒေစိုးမိုးရေးတို့ကို လုပ်ဆောင်သည့် အဓိကအဖွဲ့အစည်းများအနက်တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ယခင်ကဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင် တပ်မတော်သည် နေ့စဉ်အများပြည်သူဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲ ရေး နှင့် လုံခြုံရေးတို့ကို တာဝန်ယူသည့် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန အပေါ် ယနေ့အချိန်အထိ တိုက်ရိုက်ထိန်းချုပ် ထားဆဲဖြစ်သည်။

ရဲတပ်ဖွဲ့သည် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်တွင်ရှိသောကြောင့် ရဲတပ်ဖွဲ့တွင် အကြီးတန်းရာထူးများဖြင့် တာဝန် ထမ်းဆောင်နေသည့် တပ်မတော်အရာရှိဟောင်းများစွာရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ရဲသတင်း တပ်ဖွဲ့ (Special Branch) တို့သည် ကျောင်းသားများ၏ ဆန္ဒပြမှုများနှင့် အစိုးရဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများအား တပ်မတော်အရာရှိများ၏ တိုက်ရိုက်ညွှန်ကြားချက်အောက်တွင် ဖိနှိပ်သည့်ယူနစ်များဖြစ်ကြကြောင်း လူအများ သိရှိပြီးဖြစ်သည်။ အချို့သောနယ်မြေများရှိ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံထားသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ကို စောင့်ကြည့်ရန်အတွက်လည်း ရဲတပ်ဖွဲ့ကို အသုံးပြုနေပြီး ယင်းသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို တိုက်ရိုက် စိန်ခေါ်မှု တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

အုပ်ချုပ်ရေးရှုထောင့်တစ်ခုမှကြည့်လျှင် MPF သည် တပ်မတော်၏ သြဇာလွှမ်းမိုးမှုအောက်တွင် ရှိနေသည်သာ မဟုတ်ဘဲ ယင်းကိုယ်တိုင်သည်ပင်လျှင် ဗဟိုမှများစွာချုပ်ကိုင်ထားသည့် အင်စတီကျူးရှင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးတို့တွင် ၎င်း၏ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ယူနစ်အခြေပြု ရဲတပ်ဖွဲ့များရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့သည် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏ လက်အောက်တွင်ရှိသည်မဟုတ်ဘဲ တိုင်းစစ် ဌာနမှူးများနှင့် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာနတို့ထံသာ တာဝန်ခံရသည်။

ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး၏ အဆိုအရ MPF တွင် ရဲတပ်သား ၁၅၀၀၀ သာရှိပြီး ယင်းသည် စုစုပေါင်း အမှုထမ်းများ၏ ၄၈ ရာခိုင်နှုန်းသာဖြစ်ကာ ရဲ နှင့် ပြည်သူ့လူထုတို့၏ အချိုးသည် ၁:၆၅၀ ဖြစ်သည် (Nanda, ၂၀၁၉)။ ရဲအရာရှိများစွာတို့သည် အကျင့်ပျက်ခြစားနေကြပြီး အရေးယူခံရခြင်းများမှ ကင်းလွတ် နေကာ အရပ်သားများ၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင်မရှိဟု အများစုက ယုံကြည်ထားကြသည်။

အထူးသဖြင့် Selth (၂၀၁၂) ၏ အဆိုအရ MPF သည် အရည်အချင်းပြည့်မီမရှိဘဲ အဂတိလိုက်စားမှုများ ရှိနေ ကာ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများရှိနေပြီး ပြည်သူ့လူထုနှင့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးအားနည်းသည်။ MPF အပေါ် ပြည်သူ့လူထု၏ ယုံကြည်မှုသည်လည်း နည်းပါးကြောင်း တွေ့ရသည် (သူရအောင်နှင့် ဝင်းဝင်းမေ၊ ၂၀၁၉)။ အဆိုပါ ပြဿနာများသည် ရဲတပ်ဖွဲ့အား ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်နေမှုကို ဖော်ပြနေသည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့သည် ပိုမို၍ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်ဆန်ပြီး ၎င်းတို့၏ စွမ်းရည်၊ ထိရောက်မှုနှင့် အရေးအကြီးဆုံးအဖြစ် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများအဖြစ် ဒီမိုကရေစီနည်းဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် အစိုးရ၏ လက်အောက် တွင် တာဝန်ခံမှုတို့ကို မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။

၃.၃။ ထောက်လှမ်းရေး အဖွဲ့အစည်းများ

ထောက်လှမ်းရေးသည် မည်သည့် လုံခြုံရေးစနစ်အတွက်မဆို အသက်တမျှအရေးကြီးသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးများထံသို့ သတင်း၊ အချက်အလက်များနှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်မှုများ ပေးအပ်သည်။ ဒီမိုကရေစီ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတွင် ထောက်လှမ်းရေးဝန်ဆောင်မှုများသည် အများပြည်သူ၏ လုံခြုံရေး၊ ကောင်းမွန်သည့် အုပ်ချုပ်စီမံရေးနှင့် ထိရောက်သည့် အစိုးရတို့အတွက် ကောင်းမွန်သည့် မူဝါဒနှင့် အလေ့အထ များကို ကျင့်သုံးရန်အတွက် အရေးပါသည့် အထောက်အကူများပေးအပ်သည်။ ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့အစည်း များအား လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ထောက်လှမ်းရေးနှင့် ပြည်ပထောက်လှမ်းရေးဟူ၍ အုပ်စုနှစ်စု ခွဲခြားနိုင်သည်။

လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ထောက်လှမ်းရေးသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် တည်ငြိမ်ရေးတို့ကဲ့သို့သော ပြည်တွင်းရေးရာ များနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ နိုင်ငံတော်နှင့် ၎င်း၏ နိုင်ငံသားများအား ခြိမ်းခြောက်မှုအမျိုးမျိုးတို့မှ အကာအကွယ် ပေးရန်အတွက် ပြည်တွင်းထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် အခြားသော တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အဖွဲ့ အစည်းများနှင့် အနီးကပ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပြီး နိုင်ငံတော်၏ ရန်သူများ၏ လျှို့ဝှက်ပူးပေါင်းကြံစည်မှုများနှင့် လှုပ်ရှားမှုများ သို့မဟုတ် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖော်ထုတ်ရန် အချက်အလက်များ နှင့် သတင်း အချက်အလက်များ စုဆောင်းသည်။ ယင်းသည် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် အရပ်သားအာဏာပိုင် အဖွဲ့ အစည်းများအနေဖြင့် ပြည်သူ့ရေးရာကိစ္စရပ်များကို အဆင်ပြေချောမွေ့စွာ စီမံနိုင်ရန်နှင့် အများပြည်သူ စည်းကမ်း သေဝပ်တည်ငြိမ်ရေးနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံရေးကို ထိန်းသိမ်းနိုင်စေရန် အထောက်အကူဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည် (DCAF - Geneva Centre for Security Sector Governance Intelligence Working Group, ၂၀၀၃)။

ပြည်ပထောက်လှမ်းရေးသည် ပြည်ပဆိုင်ရာ လုံခြုံရေးကိစ္စရပ်များနှင့်သက်ဆိုင်ပါသည်။ ပြည်ပလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ များ၏ တာဝန်သည် အလားအလာရှိသည့် အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေ နှင့် စိန်ခေါ်မှုများအကြောင်း သတင်း အချက် အလက်များ စုစည်းရန်သာမဟုတ်ဘဲ အခြားသော မဟာမိတ်များနှင့်ကွန်ရက်များ တည်ဆောက်ရန် လည်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်ပထောက်လှမ်းရေး၏ အခန်းကဏ္ဍသည် နိုင်ငံတော် နှင့် နိုင်ငံတကာ လုံခြုံရေး နှင့် အကျိုးစီးပွားများကို အားပေးမြှင့်တင်ရန် နှင့် အကာအကွယ်ပေးရန်အတွက် မတူညီသည့် နိုင်ငံများအပေါ် သင့်လျော်သည့် နိုင်ငံခြားရေး မူဝါဒများ ထားရှိနိုင်ရန်အတွက် အဓိကကျပါသည် (DCAF - Geneva Centre for Security Sector Governance Intelligence Working Group, ၂၀၀၃)။

၁၉၆၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်ကုန်အထိ ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စစ်အာဏာရှင် စနစ်၏ အဓိက ထောက်တိုင်တစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်ဟု တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးဟောင်းဖြစ်သူ ခင်ညွန့်က ၎င်း၏ ကိုယ်တိုင်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိတွင် ဝန်ခံထားသည် (ခင်ညွန့်၊ ၂၀၁၅)။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထောက်လှမ်း ရေးအဖွဲ့အစည်း လေးခုရှိကြပါသည် -

၁။ စစ်ဖက်ရေးရာ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ - တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့ (MIA)

၂။ အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန - အဂတိလိုက်စားမှုများ (အစိုးရအရာရှိများအပေါ် စွပ်စွဲချက်များ) နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ (တရားမဝင်ကုန်သွယ်မှုများနှင့် အခွန်ရှောင်တိမ်းမှုများ) အပေါ် အထူးပြု လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ယခုအခါ ယင်းသည် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက် ဖျက်ရေး ကော်မရှင်ကို ပံ့ပိုးလျက်ရှိသည်။

၃။ ရဲသတင်းတပ်ဖွဲ့ (Special Branch) - Special Branch ၏ တာဝန်များတွင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီ၊ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် လုပ်ဆောင်မှုများ၊ သံရုံးများနှင့် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုရှိနိုင်သည့် နိုင်ငံခြားသားများနှင့် နိုင်ငံကူးလက်မှတ် ထုတ်ပေးခြင်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ စုံစမ်းခြင်းနှင့် စုဆောင်းရယူခြင်း ပါဝင်သည်။

၄။ မှုခင်းရဲတပ်ဖွဲ့ - အရပ်ဘက်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းကို အထူးပြုလုပ်ဆောင်သည်။

ရဲသတင်းတပ်ဖွဲ့ (Special Branch) နှင့် မှုခင်းရဲတပ်ဖွဲ့တို့သည် MPF ၏ လက်အောက်ရှိ ယူနစ်များဖြစ်ကြပြီး အထူး စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာနသည် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအတွက် အထူးပြုသည့် ထောက်လှမ်းရေး အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းများသည် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်မှ ခန့်ထားရန်အမည် စာရင်းတင်သွင်းသည့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး၏ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် လှုပ်ရှားသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပလုံခြုံရေး အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးသည် တပ်မတော်၏ ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်ကြသဖြင့် ရွေးကောက်ခံ အရပ်သားအစိုးရအနေဖြင့် ၎င်းတို့အပေါ် စစ်ဆေးနိုင်မှုအတွက် အကန့် အသတ်များစွာ ရှိနေသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။

၃.၄။ နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များနှင့် ပြည်သူ့စစ်တပ်ဖွဲ့များ

နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များ (BGF) နှင့် ပြည်သူ့စစ်တပ်ဖွဲ့များ (PMF) သည် မြန်မာအမျိုးသားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ များ၏ အခြားသော ယူနစ်များဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့သည် တပ်မတော်၏ တိုက်ရိုက်ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်ကြသော်လည်း ၎င်းတို့၏ ဒေသများအတွင်း အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ သီးခြားလွတ်လပ်မှု အတိုင်း အတာတစ်ခုအထိ ရှိကြသည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် စစ်အစိုးရသည် အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသည့် အဖွဲ့အချို့ကို တပ်မတော်၏ တရားဝင်ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် တိုက်ရိုက်ထိန်းချုပ်မှုအောက်သို့ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရန်အတွက် ပုံစံရေးဆွဲ ထားသည့် BGF နှင့် PMF အစီအစဉ်ကို စတင်ခဲ့သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ တပ်မတော်ဦးဆောင်သည့် ဤလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းမှု အစီအစဉ်သည် အောင်မြင်မှု အနည်းငယ်သာ ရရှိခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် BGF တပ်ရင်းပေါင်း ၂၃ ခု နှင့် MPF ယူနစ်ပေါင်း ဆယ်နှင့်ချီ၍ ဖွဲ့စည်း နိုင်ခဲ့သော်လည်း ကြီးမားသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များဖြစ်ကြသော ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေး တပ်မတော်၊ ကချင်လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်၊ မွန်ပြည်သစ်ပါတီနှင့် ဒီမိုကရက်တစ် ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာ တပ်မတော် (တပ်မဟာ ၅) တို့သည် ပေါင်းစည်းရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို လက်မခံခဲ့ပေ။ အကျိုးဆက်အဖြစ် မြန်မာ့တပ်မတော် နှင့် EAO သုံးခုတို့ အကြားရှိ ဆယ်စုနှစ် နှစ်စုကြားနီးပါး ရှိခဲ့သည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်မှာ ပျက်စီးသွားခဲ့သည်။

BGF သည် PMF ထက်ပို၍ တရားဝင်ဆန်ပုံရသည်။ BGF သည် ရှင်းလင်းသည့် စစ်ရေးဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံတစ်ခုရှိ သည့် သာမန်စစ်တပ်တစ်ခုနှင့် ဆင်တူပြီး အခြားသော တပ်မတော်ယူနစ်များကဲ့သို့ တူညီသည့် ယူနီဖောင်းများ ဝတ်ဆင်ကာ တပ်မတော်အရာရှိ ၃% ခန့်ပါဝင်သည်။ BGF တပ်ရင်းတစ်ခုစီတွင် စစ်သည် ၃၂၆ ဦး ပါဝင်သည်။ BGF ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် တပ်မတော်ဦးဆောင်သည့် စစ်ဆင်ရေးများကို အကူအညီပေးရန်၊ ၎င်းတို့၏ သတ်မှတ်ထားသည့် နယ်မြေများအတွင်း ကင်းလှည့်ရန်နှင့် အစိုးရ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်းကာ ဒေသ ဆိုင်ရာ လုံခြုံရေး ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။

BGF သည် တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားခြင်းမရှိသေးသည့် အဖွဲ့များအတွက် ကြားခံယူနစ် တစ်ခု ကဲ့သို့လည်း လုပ်ဆောင်သည်။ ပထဝီအနေအထားဆိုင်ရာအရ BGF တွင် ကန့်သတ်ချက်များရှိနေပြီး ဥပမာအားဖြင့် ကရင် BGF သည် ၎င်းတို့၏ သတ်မှတ်ထားသည့် နယ်မြေ သို့မဟုတ် ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း၌ သာ လှုပ်ရှားသွားလာနိုင်ကြသည်။

တပ်မတော်အပေါ် တိုင်းရင်းသား BGF ခေါင်းဆောင်များ၏ သစ္စာစောင့်သိမှုကို သေချာစေရန်ကြိုးပမ်းမှုတစ်ခု အဖြစ် ၂၀၁၄ ခုနှစ် မေလ အစောပိုင်းတွင် ကရင်နှင့် ကယားပြည်နယ်များရှိ တိုင်းရင်းသား BGF အရာရှိအချို့ အား ဗိုလ်မှူးကြီး၊ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီးနှင့် ဗိုလ်မှူးစသည့် အလတ်တန်းနှင့် အထက်တန်း ပြန်တမ်းဝင်အရာရှိများ အဖြစ်သို့ ပြန်တမ်းဝင် အရာရှိတစ်ဦးအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် စံနှုန်းများအားလုံးနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိလျှင်ပင် ရာထူးတိုးမြှင့်ပေးခဲ့သည် (Buchanan, ၂၀၁၆)။ သို့တိုင် ခေတ်စားနေသည့် မီဒီယာများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများစွာ တို့ထံမှ အစီရင်ခံစာများအရ BGF သည် ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းများအတွင်းရှိ မူးယစ်ဆေးဝါး မှောင်ခိုလုပ်ငန်းများ နှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြောင်း အစဉ်တွေ့မြင်နေရသည် (Keenan, ၂၀၁၃)။

၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် စတင်မိတ်ဆက်ခဲ့သည့် ဤဗျူဟာသည် 'ပြည်သူ့စစ်' အယူအဆကို အခြေခံခဲ့သည့် စစ်တပ် ဆိုင်ရာ အတွေးအမြင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှုတွင် မြစ်ဖျားခံလာခဲ့ပြီး ပြည်ပတိုက်ခိုက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရန်နှင့်တကွ ပြည်တွင်း လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအတွင်း တော်လှန်ရေးကို နှိမ်နင်းရန် စစ်ဆင်ရေးများကို အကောင်အထည်ဖော် ရန်အတွက်ပါ အသုံးပြုခဲ့သည်။ ဤအခြေအနေအတွင်း 'ပြည်သူ့စစ်' ဟူသည့် ဝေါဟာရအား သက်ဆိုင်ရာ နယ်မြေတစ်ခုအတွင်း လှုပ်ရှားနေသည့် အရပ်သားတစ်ပိုင်း သို့မဟုတ် အခြားသော လုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှု ပေးအပ်သည့် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့အဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည်။ အဆိုပါအဖွဲ့များ၏ အဖွဲ့ဝင်များစွာတို့သည် EAO အမျိုးမျိုး တို့မှ ခွဲထွက်လာကြသူများ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ပြည်သူ့စစ်များသည် သက်ဆိုင်ရာ ပထဝီဒေသနယ်မြေများတွင် ဇာတိခံကြသည်။

သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် ပြည်ပကျူးကျော်မှုများနှင့် တော်လှန်မှုများကို တိုက်ခိုက်ရန်အတွက် တပ်မတော်သည် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များစွာတို့ကို ထားရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုကြသည် (Buchanan, ၂၀၁၆)။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှစတင်ကာ တပ်မတော်သည် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအား စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းများနှင့် နယ်မြေဒေသဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အတိုင်းအတာအချို့အထိပေးအပ်ခြင်းဖြင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများရရှိရန် ကြိုးပမ်းလာခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် အရွယ်အစားအားဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိကြပြီး အချို့သည် အင်အားကြီးမားပြီး လက်နက်များ ကောင်းစွာတပ်ဆင်ထားသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ရပ်တည်ချက် တစ်စုံတစ်ရာမရှိပေ။

PMF သည် EAO လှုပ်ရှားမှုများနှင့် စစ်ဆင်ရေးများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် စစ်ရေးသတင်းများပေးအပ်ခြင်းနှင့် ၎င်း တို့၏ နယ်မြေအတွင်း တပ်မတော်စစ်သည်များအတွက် လမ်းပြများအဖြစ် လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့အပါအဝင် နည်း လမ်းများစွာတို့ဖြင့် တပ်မတော်အား အထောက်အပံ့ပေးခဲ့ကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်း များ၏ အမြင်တွင် PMF သည် ၎င်းတို့၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ တိုင်းရင်းသားဒေသများအတွင်းမှ ပြည်သူလူထု၏ လုံခြုံရေးကို ခြိမ်းခြောက်နေကြသူများဖြစ်သည်။ "ပြည်သူ့စစ် အဖွဲ့များသည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအဖြစ် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို ဂုဏ်ယူကြသော်လည်း ၎င်းတို့၏ အဓိကအကျိုးစီးပွားမှာ ၎င်းတို့၏ တရားမဝင်သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ကာကွယ်ရန် လုံခြုံရေးပေးအပ်ရန်ဖြစ်သည်။" ဟု တအာင်းအမျိုးသားပါတီ၏ မူဆယ်မြို့နယ် ရုံးခွဲ၏ အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သူ မိုင်မျိုးအောင်က ပြောကြားသည် (ကျော်လင်းထွန်း၊ ၂၀၁၈)။

တရားဝင် ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့်အတူ အရပ်သားများ များပြားသည့်အတိုင်းအတာဖြင့် ပါဝင်မှုကို အသုံးပြု ခြင်းသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာစက္ကူဖြူစာတမ်းအတွင်းရှိ အင်္ဂါရပ်တစ်ခုဖြစ်သော ကြောင့် PMF သည် BGF နှင့်ဆင်တူပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အစီအမံများ အတွင်း အဓိကကျသည့် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင်သည် (ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ၊ ၂၀၁၅)။

၄။

မြန်မာ့ လုံခြုံရေးကဏ္ဍအတွက် စီနီဆီယူများ

၄.၁။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး သို့မဟုတ် လက်နက် ဖြုတ်သိမ်းရေး၊ တပ်ဖွဲ့ကွပ်ကဲရေးနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး

ပထမအကြိမ်မြောက် UPC တွင် လုံခြုံရေးကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်သည့် ရပ်တည်ချက်စာတမ်းများကို တင်ပြခဲ့ကြသည်။ EAO များသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ် အခြေခံမူများနှင့်အညီ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်သစ်များ အဆိုပြုခဲ့ပြီး တပ်မတော်သည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လိုက်နာသည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စနစ်တစ်ခုကို အဆိုပြုခဲ့သည်။ EAO များ၏ အဆိုပြုချက်တွင် SSR အတွက် အခြေခံမူအချို့ အောက်ပါအတိုင်း ပါဝင်ပါသည် -

- နိုင်ငံတော် လုံခြုံရေး မူဝါဒအား လူသားများ လုံခြုံရေးအယူအဆပေါ်တွင် အခြေခံရမည်။
- လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် စစ်တပ်များအား ရွေးကောက်ခံ အရပ်သားများမှ အုပ်ချုပ်ရမည်။
- ရဲတပ်ဖွဲ့ကဲ့သို့သော အရပ်ဘက်ဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အဖွဲ့အစည်းများအား တပ်မတော်နှင့် ခွဲခြားထားရမည်။
- စစ်တပ်များသည် နိုင်ငံသားအားလုံးနှင့်တကွ နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာတို့၏ လုံခြုံရေးကို သေချာစေသဖြင့် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ နိုင်ငံရေးပါတီ သို့မဟုတ် အဖွဲ့မဆိုနှင့် ကင်းရှင်းရမည်ဖြစ်သည်။
- လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအတွင်း ကျား/မ၊ ဘာသာရေးနှင့် လူမျိုးစုဆိုင်ရာ ကွဲပြားခြားနားမှုများကြောင့် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများကို ပပျောက်စေရမည်။
- ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအား (အခြားသော ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင်ကဲ့သို့) သီးခြားစီ ဖွဲ့စည်းထားရမည်ဖြစ်ပြီး ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင်သာ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။
- စစ်တက္ကသိုလ်၊ ရဲသိပ္ပံ အစရှိသည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းကျောင်းများအားလုံးတွင် ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်ဘာသာရပ်များကို သင်ကြားပို့ချရမည်။

အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း လုံခြုံရေးကဏ္ဍအတွက် တပ်မတော်၏ အဆိုပြုချက်တွင် ယင်း၏ အခန်းကဏ္ဍကို ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ၂၀၁၅ အမျိုးသားကာကွယ်ရေး စက္ကူဖြူစာတမ်း (ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ၂၀၁၅) တို့၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဖော်ပြထားသည် -

- အခြားသောနိုင်ငံများတွင် ကျင့်သုံးလေ့ရှိကြသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် တပ်မတော်ကို တစ်ခုတည်းသာ ထားရှိရမည်ဖြစ်သည်။ (Caballero-Anthony, ၂၀၁၀)။
- အမျိုးသားလုံခြုံရေးမူဝါဒအား ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေးနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးဟူသော တို့တာဝန်အရေးသုံးပါးပေါ်တွင် အခြေခံရမည်။
- ပြည်ထောင်စုကို ကာကွယ်ရေးအတွက် အဓိက လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းသည် တပ်မတော်ဖြစ်ရမည်။
- ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအားလုံးသည် တပ်မတော်၏ ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် ရှိရမည်။
- တပ်မတော်သည် ပြည်ထောင်စုအား ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပရန်များအားလုံးမှ ကာကွယ်ရာတွင် ဦးဆောင်ရမည်။
- အမျိုးသား ကာကွယ်ရေး နှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် တပ်မတော်သည် ပြည်ထောင်စု လုံခြုံရေး နှင့် ကာကွယ်ရေးတွင် ပြည်သူ့တစ်ရပ်လုံးပါဝင်ရေးကို စီမံရန်အတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ ပြည်သူ့စစ်များ၏ ဗျူဟာများကို တပ်မတော်၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် လုပ်ဆောင်ရမည်။
- တပ်မတော်သည် ပြည်ထောင်စု နှင့် ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ နိုင်ငံသားများအပေါ် သက်ရောက်သည့် ဘေးဒုက္ခ များအတွက် အကူအညီပေးမည်ဖြစ်သည်။
- DDR နှင့် SSR အစီအစဉ်များအား အချိန်တိုအတွင်း လုပ်ဆောင်ရမည်။

အထက်ပါ အချက်များအရ EAO များ၏ အဆိုပြုချက်များ နှင့် တပ်မတော်၏ အဆိုပြုချက်များတွင် တူညီသည့် ရပ်တည်ချက်ကို ရှာဖွေရန် စိန်ခေါ်မှုများရှိနေဟန်ပေါ်ပါသည်။ အမှန်စင်စစ်တွင် လုံခြုံရေးကဏ္ဍအကြောင်း ဆွေးနွေးမှုများသည် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း အငြင်းပွားဖွယ် ကိစ္စရပ်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ အတိအကျဆိုရပါက လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးအပေါ် အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့၏ ရပ်တည်ချက်များကို DDR ဟု ခေါ်ပြီး EAO များသည် ရဲတပ်ဖွဲ့၊ ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့အစည်းများ ကဲ့သို့သော တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်သည့် ဘက်စုံပါဝင်သော ချဉ်းကပ်မှု တစ်ခုကို အစဉ် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့သော SSR ၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုများသည် အရပ်သားများ၏ နေ့စဉ်ဘဝအတွင်း ဘေးကင်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးတို့ကို မြှင့်တင်ပေးမည်ဖြစ်ပြီး လုံခြုံရေး တပ်ဖွဲ့ များ၏ ထိရောက်မှုနှင့် အကျိုးရှိမှုတို့ကို တိုးတက်စေမည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

DDR သည် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်၏ အရေးအကြီးဆုံးနှင့် အခက်ခဲဆုံး ရှုထောင့်တစ်ခုဖြစ်သဖြင့် ယင်းသည် EAO များနှင့် တပ်မတော်တို့အကြားတွင် ဘက်စုံပါဝင်သော နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု ရရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ သီအိုရီ အားဖြင့် DDR သည် အစိုးရမဟုတ်သည့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအား ပေါင်းစည်းရန်အတွက် သာမကဘဲ ပဋိပက္ခများ ပြီးဆုံးသွားသည့်အခါတွင် နိုင်ငံတော် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများကို အရွယ်အစား ပြန်လည်သတ်မှတ်ရန် သို့မဟုတ် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရန်ဖြစ်သည်။

အမှန်စင်စစ်တွင် DDR နှင့် SSR တို့သည် အပြန်အလှန် ဆက်စပ်နေပြီး DDR အား ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် SSR အစီအစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်နိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် DDR သည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ပြီးဆုံး သည့်အချိန်တွင် ထိခိုက်လွယ်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်ရေးတို့ကို ကာကွယ်ရန်အတွက် အချိန် တိုအတွင်း (တစ်နှစ်မှ သုံးနှစ်ခန့်) လက်ငင်းရလဒ်များ ရရှိစေရန် ပုံစံရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည် (Dyck, ၂၀၁၆)။

ထို့ပြင် နိုင်ငံတွင်းရှိ လုံခြုံရေးနှင့် တည်ငြိမ်ရေးတို့ကို တိုးတက်စေရန်အတွက် DDR လုပ်ငန်းစဉ်အား စေ့စပ် ညှိနှိုင်းမှု ရလဒ်များပေါ်တွင် အခြေခံထားသည့် ရှင်းလင်းသည့် ရည်မှန်းချက်များဖြင့် သေချာစွာ ပုံစံရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့တိုင် ယခင်က ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်းပင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသည့် EAO များအား BGF နှင့် PMF စနစ်အတွင်းသို့ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရန် တပ်မတော်မှ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အစီအစဉ်

သည် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု သို့မဟုတ် ဖြေရှင်းမှုတစ်စုံတစ်ရာမရှိသောကြောင့် EAO များစွာတို့က လက်မခံခဲ့ကြပေ။ ထို့အစား တိုက်ပွဲများ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားလာခဲ့ပြီး လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ များ ပြန်လည် မြင့်တက်လာခဲ့သည်။

အထောက်အထားအနေဖြင့် ယင်းအချက်များက လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းမှုတွင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့် အဖွဲ့အစည်းများအကြား ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုတို့ လိုအပ် ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြနေသည်။ နောက်ထပ်ပြဿနာတစ်ခုမှာ တပ်မတော်သည် BGF/PMF အပေးအယူကို လက်ခံခဲ့ကြသူများအတွက် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးခံစားခွင့်များပေးအပ်ခဲ့ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဩဇာ လွှမ်းမိုးမှု ဆက်လက်ရှိနေစေခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့များသည် ယခုအခါတွင် ၎င်းတို့၏ ယူနီဖောင်းနှင့် ကွပ်ကဲရေး ဖွဲ့စည်းပုံတို့ကို ပြောင်းလဲကောင်း ပြောင်းလဲခဲ့ပြီး ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ နယ်မြေများအတွင်း စစ်ဘုရင်ငယ်များကဲ့သို့ ပြုမူ လာကြသည်။

အနှစ်ချုပ်ဆိုရလျှင် ကြီးမားသည့် EAO များအနေဖြင့် တပ်မတော်၏ အဆိုပြုချက်များကို ငြင်းပယ်ခဲ့ကြပြီး တိုက်ပွဲများ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားလာကာ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုနှင့် သဘောတူညီချက်တို့ မရရှိခဲ့သဖြင့် တပ်မတော်က ဦးဆောင်သည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်သည် အောင်မြင်မှုမရှိခဲ့ပေ။ ထို့ပြင် ပေါင်းစည်းရေး ကို လက်ခံခဲ့ကြသည့် EAO များသည် စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အကျိုးအမြတ်များ ရရှိလာခဲ့ပြီး တစ်ခါတစ်ရံ တွင် ဒေသခံ အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ရှင်သန်ရပ်တည်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတို့ကို ခြိမ်းခြောက်မှုဖြစ်စေကာ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းများအနက် အချို့ (ဥပမာ ဒီမိုကရက်တစ်ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာတပ်မတော်မှ ပြောင်းလဲခဲ့သည့် ကရင် BGF) သည် တည်ငြိမ်မှုမရှိဘဲ စိတ်ချယုံကြည်ရမှု မရှိသဖြင့် တပ်မတော်သည်ပင်လျှင် ၎င်းတို့အပေါ် ယုံကြည်မှု အနည်းငယ်မျှသာရှိသည်။

၄.၂။ ဖက်ဒရယ်လုံခြုံရေးစနစ်နှင့် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးစနစ်

နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကြာမြင့်ခဲ့သည့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခသည် ဗမာနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအကြား ယုံကြည်မှု မရှိခြင်းများကို ဖြစ်စေခဲ့ပြီး လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဒဏ်များကို ခံစားခဲ့ကြရသည့် နယ်မြေများတွင် နေထိုင် သူများသည် အထိတ်တလန့်နှင့် လုံခြုံမှုမရှိဟု ခံစားကြရသည်။ အစိုးရ တပ်မတော်မှ စစ်သည်အများစုတို့သည် ဗမာလူမျိုးများဖြစ်ကြပြီး ၎င်းတို့ကို တာဝန်ပေးအပ်ထားသည့် နယ်မြေများ၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ ယုံကြည်မှုများနှင့် ဘာသာစကားများကို အမြဲတစေ လေးစားမှုရှိကြသည်မဟုတ်ပေ။

လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများမှ ပြည်သူများသည် တပ်မတော်ထက် EAO များကို မလွဲကောက် ပိုမိုစာနာ လေ့ရှိကြသည်။ ဒေသခံ ပြည်သူများအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် လုံခြုံရေးစနစ်တစ်ခု ပေးအပ်နိုင်ရန်အတွက် ဒေသခံ ဘာသာစကား၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်နှင့် ဒီမိုကရေစီ နည်းကျသော တာဝန်ခံမှု ယန္တရားများ ထားရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အတွက် အနာဂတ် လုံခြုံရေးစနစ်အား အနိမ့်ဆုံးအနေဖြင့် ဖက်ဒရယ်အဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်တို့အဖြစ် ခွဲခြား ထားသင့်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား ဖက်ဒရယ်ဝါဒပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ပုံစံရေးဆွဲရန်အတွက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှု နှင့် မျှဝေအုပ်ချုပ်မှု အယူအဆတို့ကို ဆွေးနွေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ အမှန်စင်စစ်တွင် အဆိုပါ အယူအဆများသည် EAO များမှ ရွေးဆွဲထားသည့် FCDC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူကြမ်းအတွက် အခြေခံဖြစ်ကြပါသည်။ ထို့ပြင် EAO များ၊ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် တိုင်းရင်းသား အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ရေးဆွဲထား သည့် ပြည်နယ်အဆင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူကြမ်းများတွင် ပြည်နယ်အဆင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အစီအမံများ ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ ပြည်နယ်အဆင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများတွင် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး အဖွဲ့ အစည်း အမျိုးအစားများ၊ အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် ပြဌာန်းချက်များကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည် -

- ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် ၎င်း၏ ပြည်သူလူထုအတွက် လုံခြုံရေးပေးအပ်ရန် အခြေခံကျသည့် ယူနစ်များဖြစ်ကြသည် (သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး)။
- နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးအဖွဲ့များ၏ အကြီးအကဲများသည် ရွေးကောက်ခံ အရပ်သားများဖြစ်ကြပြီး နိုင်ငံတော် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို ကြီးကြပ်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့် အပြည့်အဝရှိသည်။
- ပြည်နယ်လွှတ်တော်သည် ဘက်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်းအပါအဝင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအတွက် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း သည့် အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်တွင် ပါဝင်သည်။
- အချို့သော ပြည်နယ်များတွင် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးကောင်စီတစ်ရပ်သည် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ကြီးကြပ်ရန်နှင့် အရေးပါသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရန်အတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည်။
- အစိုးရ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ အရာရှိများသည် နိုင်ငံရေးနှင့် ကင်းရှင်းသူများဖြစ်ရမည်ဖြစ်ပြီး လုံခြုံရေး အင်စတီကျူးရှင်းများတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေစဉ်အတွင်း နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ခြင်းမှ တားမြစ်ထားရမည် ဖြစ်သည်။
- ပြည်နယ် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် (သဘာဝအလျောက်နှင့် လူသားများပြုလုပ်သည့်) သဘာဝဘေး အန္တရာယ်များအတွက် ပထမဆုံး တုံ့ပြန်ကြေညာမှုများဖြစ်ကြပြီး ဖက်ဒရယ်တပ်ဖွဲ့များအား ပြည်နယ်အုပ်ချုပ် ရေးမှူး၏ တောင်းဆိုမှုဖြင့်သာ တာဝန်ပေးအပ်နိုင်သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် တပ်မတော်၏ အဆိုပြုချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့်အခါ ယင်းသည် EAO များ၏ အယူအဆများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆန့်ကျင်နေပြီး တပ်မတော်သည် စစ်တပ်များအပေါ် အရပ်သားများ ကြီးကြပ်ရေးအတွက် ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် တာဝန်ခံမှုတို့ တစ်စုံတစ်ရာမရှိဘဲ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်အဖွဲ့ အစည်းများအားလုံးအပေါ် တပ်မတော်မှ ထိန်းချုပ်သည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု မြင့်မားသော ပုံစံတစ်ခုကို အဆိုပြု ထားသည်။ သို့သော် မည်သည့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရက်တစ်လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင်မဆို တပ်မတော်အပါအဝင် လုံခြုံရေး အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးသည် ပြည်ထောင်စု၊ ပြည်နယ်နှင့် ဒေသန္တရအဆင့်များရှိ ရွေးကောက်ခံ အရပ်သား အစိုးရများ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင်သာ ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို လုပ်ဆောင် သင့်ပါသည်။

စစ်တပ်တစ်ခုတည်းသာ ထားရှိရေးနှင့် ခွဲထွက်မှုမရှိရေးအတွက် တပ်မတော်၏ တောင်းဆိုမှုသည် လက်ရှိ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အား ရှေ့မတိုးသာ နောက်မဆုတ်သာ အခြေအနေဖြစ်နေစေသည့် အဓိက ပြဿနာ ဖြစ်ပါသည် (Gum San Awng, Mi Aye Khine & Nyan Tun Aung, ၂၀၁၉)။ အမှန်စင်စစ်တွင် နောက်ထပ် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် ဤပြဿနာကို ဦးစွာဖြေရှင်းရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေများ နှင့် သမိုင်းကြောင်းတို့အရ EAO အများစုတို့သည် လိုအပ်သည့် နိုင်ငံရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အာမခံချက်တစ်စုံ တစ်ရာမရှိဘဲ တပ်မတော်၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် စစ်တပ်တစ်ခုတည်းသာ ထားရှိရေးကို လက်မခံခဲ့ကြပေ။

ထို့ပြင် NCA တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် EAO များတွင်ပင်လျှင် သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း၏ စွမ်းရည်၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ သမိုင်းကြောင်း၊ စစ်သည်အရေအတွက်နှင့် ထိန်းချုပ်ထားသည့် နယ်မြေအရွယ်အစားတို့ပေါ် မူတည်၍ မတူညီသည့် အကျိုးစီးပွားအမျိုးမျိုးတို့ရှိကြပါသည်။ အမှန်စင်စစ်တွင် နိုင်ငံတကာတွင် ကျင့်သုံးမှုများ နှင့်အညီ တစ်ခုတည်းသော တပ်မတော် တည်ထောင်ရန်အတွက် ၂၀၁၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၆ ရက်တွင် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် EAO ၁၀ ခုတို့မှ သဘောတူညီခဲ့ပြီးနောက် ဤသဘောတူညီချက်သည် အမှန် တကယ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် အဖွဲ့များအကြားတွင်ပင် ညီညွတ်မှုကို အားနည်းသွားစေခဲ့သည်။

တပ်မတော်သည်လည်း စစ်တပ်အား နိုင်ငံတကာရှိ ကျင့်သုံးမှုများနှင့်အညီ ထားရှိရမည်ဟူသည့် အချက်ကို အပြည့် အဝ စိတ်ကျေနပ်မှုမရှိခဲ့သောကြောင့် အကျိုးဆက်အဖြစ် အဆိုပြုချက်များသည် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမှု မရှိ တော့ပေ။ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးနှင့် ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီတို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ပါဝင်ခြင်းမှ ယာယီရပ်ဆိုင်းထားမည်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။

တစ်ခုတည်းသော စစ်တပ်ထားရှိရန် တောင်းဆိုမှုသည် တပ်မတော်နှင့် EAO များအကြားရှိ DDR/SSR ဆွေးနွေး မှုများအတွက် အရေးပါသည့် အချက်တစ်ချက်ဖြစ်သည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူ

စာချုပ်၏ ပုဒ်မ ၆ တွင် “တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ၏ လူသစ်စုဆောင်းခြင်းကိစ္စကို တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် အကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်အညီ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း အကောင်အထည်ဖော်သွားမည်” ဟု ဖော်ပြထားပါသည် (အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဗဟိုဌာန၊ ၂၀၁၅)။

၄.၃။ ဖက်ဒရယ်ဝါဒ၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မူများကို ကျင့်သုံးခြင်း

လက်ရှိ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် NCA နှင့် ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ်ဟူ၍ အရေးပါသည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်း နှစ်ခုရှိပါသည်။ အဆိုပါ စာရွက်စာတမ်းနှစ်ခုစလုံးတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်သည် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီစနစ်ဖြစ်ရမည်ဟု ပြဌာန်းထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အင်စတီကျူးရှင်းများ အားလုံးကို ထိုသို့ သော အခြေခံမူများတွင် အခြေခံသင့်ပါသည်။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍတွင် အနာဂတ်၌ စည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ အချုပ်အခြာ အာဏာ၊ ဒီမိုကရေစီ နှင့် ဖက်ဒရယ်ဝါဒတို့ကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကူးအပြောင်းတွင် ဤကဏ္ဍအတွက် အဓိကကျသည့် ဖက်ဒရယ် နှင့် ဒီမိုကရေစီ အခြေခံမူများ အား စူးစမ်းလေ့လာဆန်းစစ်သင့်ပါသည်။

ပထမဦးစွာ ကျွန်ုပ်တို့၏ လူမျိုးစုများစွာနေထိုင်ကြသည့် နိုင်ငံတော်တွင် မူဝါဒများ ချမှတ်ရေး နှင့် နိုင်ငံရေးတို့တွင် စုံလင်ကွဲပြားမှုအား စီမံခန့်ခွဲရေး သို့မဟုတ် ဟန်ချက်ညီမျှစေရေးသည် အရေးပါသည့် တာဝန်တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ယနေ့မတိုင်မီအထိ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်အများစုတွင် မိမိတို့၏ ဇာတိမြေကို ကာကွယ်ရန် အခြေခံထားသည့် အတွေးအမြင်များရှိကြသော EAO အသီးသီးရှိခဲ့ကြပါသည်။ ယင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စစ်တပ် နှင့် အစိုးရများအနေဖြင့် ဆယ်စုနှစ်များစွာ ကိုယ်စားပြုရန် ပျက်ကွက်ခြင်း၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်များကို ချိုးဖောက်ခြင်း နှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခြင်းများကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် လုံခြုံရေးစနစ်ကို ပေါင်းစည်းရေးတွင် လုံခြုံရေးစနစ် ပေါင်းစည်းရေး မူဘောင်၏ အဆင့် သုံးရပ်စလုံး၌ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ကိုယ်စားပြုပါဝင်ရေးကို အာမခံရန်အတွက် အသေအချာ လိုအပ်နေပါသည် (Heinecken နှင့် Soeters, ၂၀၀၆)။

ထို့ပြင် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးတွင် အထူးသဖြင့် အိန္ဒိယ သို့မဟုတ် တရုတ် နွယ်ဖွားများကဲ့သို့သော တိုင်းရင်းသား မဟုတ်သည့် နိုင်ငံသားများ (Wang, ၂၀၁၅) နှင့် အခြား ဘာသာစကား နှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ လူနည်းစုများသည်လည်း ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ စုစုပေါင်းလူဦးရေ၏ ငါးရာခိုင်နှုန်းထက်ကျော်လွန်ပြီး (Mrratt Kyaw Thu, ၂၀၁၈) ယင်း သည် ကယား၊ ကချင် နှင့် ချင်းလူနည်းစုများ၏ လူဦးရေများကို စုပေါင်းထားသည့် ပမာဏထက်ပင် ပိုမိုများပြားသဖြင့် ၎င်းတို့အတွက် ကျယ်ပြန့်သည့် အနာဂတ်မျှော်မှန်းချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။ လုံခြုံရေး စနစ်သစ်အတွင်း အဆိုပါ အုပ်စုများသည်လည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် နှင့် ကိုယ်စားပြုပါဝင်ခွင့်အတွက် တန်းတူ အခွင့်အရေးရရှိသင့်ပြီး နိုင်ငံတော် နှင့် အများပြည်သူလုံခြုံရေးကို အထောက်အပံ့ပေးရန် ဖြစ်နိုင်ခြေလည်း ရရှိသင့်ပါသည်။

ဒုတိယအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တပ်မတော်အပေါ် အရပ်သားများ၏ ကြီးကြပ်မှုမရှိသဖြင့် လက်ရှိတွင် ယခင်က ဖော်ပြထားသည့် အရပ်သားများအား ဩဇာခံယူမှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို နိုင်ငံအတွင်း ခံစားရမှုမရှိပေ။ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် အရပ်သားများအပေါ် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ၏ အာဏာကို အာမခံပေးထားပါသည်။ တပ်မတော်အရာရှိများအတွက် ထားရှိသည့် အဓိက ဝန်ကြီးဌာနသုံးခု (ပြည်ထဲရေး၊ နယ်စပ်ရေးရာ နှင့် ကာကွယ်ရေး) တို့အပြင် အမျိုးသားကာကွယ်ရေး နှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ အဖွဲ့ဝင် ၁၁ ဦးအနက် ၅ ဦးတို့သည် တပ်မတော်အရာရှိများဖြစ်ကြပြီး ကောင်စီတွင် ပါဝင်သည့် ဒုတိယသမ္မတကိုလည်း တပ်မတော်မှပင် တင်မြှောက်ထားသူတစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် တပ်မတော်သည် အရပ်သားများ၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင်မဟုတ်ဘဲ စစ်ရေးကိစ္စရပ်များနှင့် လွှတ်တော် တို့အပေါ် အဖွဲ့အစည်းအတွင်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအရ ကျယ်ပြန့်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကိုလည်း ဆုပ်ကိုင် ထားပါသည်။ စစ်မှန်သည့် ဒီမိုကရေစီစနစ် ရေရှည်တည်တံ့ရန်အတွက် တပ်မတော်၏ အခန်းကဏ္ဍကို လျော့ချ ရမည်ဖြစ်ပြီး စစ်တပ်များအပေါ် အရပ်သားများ၏ ထိန်းချုပ်မှုကို ပြန်လည်ပေးအပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ တင်ကူး လိုအပ်ချက်များမှာ SSR နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပြည်ထောင်စုတစ်ရပ် ပုံစံရေးဆွဲခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပဋိပက္ခ သက်ရောက်ခံထားရသည့် နိုင်ငံဖြစ်သကဲ့သို့ အာဏာရှင်စနစ်အလွန် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ လည်းဖြစ်သောကြောင့် SSR နှင့် မူဝါဒချမှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း နိုင်ငံသားများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့ အစည်းတို့အတွက် ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်ရေး ယန္တရားများကိုလည်း ဖန်တီးရန် လိုအပ်နေပါသည်။

တတိယအနေဖြင့် တိုင်းပြည်အတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်တို့ ခိုင်မာစေရန် အတွက် နိုင်ငံတော်နှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ လုံခြုံရေးတို့ကို သီးခြားခွဲထားကြောင်း သေချာစေရန် အရေးကြီး ပါသည်။ လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တို့သည် ဤခွဲခြားမှုကို အာမခံ ထားခြင်းမရှိဘဲ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးစနစ်သည် အခြားသော ပဋိပက္ခသက်ရောက်ခံထားရသည့် နိုင်ငံများ နှင့် ကွဲပြားခြင်းမရှိပေ။ အတိအကျဆိုရသော် အဆင့်အားလုံးတို့တွင် အခြားသော လုံခြုံရေးဆိုင်ရာအင်စတီကျူး ရှင်းများကို ဩဇာလွှမ်းမိုးသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတည်းက ထိန်းချုပ်လျက်ရှိနေပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် MPF သည် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုကို ထိန်းသိမ်းရန်အတွက်သာ တာဝန်ရှိသော်လည်း ယင်းကို စစ်တပ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် လည်ပတ်ပါသည်။ နယ်စပ်လုံခြုံရေးတွင် BGF လည်းရှိသော်လည်း နယ်ခြား စောင့်ရှောက်ဖွဲ့စည်းသည် MPF ၏ လုပ်ငန်းယူနစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ရဲတပ်ဖွဲ့အတွင်းရှိ ရာထူးများသို့ တပ်မတော် အရာရှိများကို လွှဲပြောင်းတာဝန်ပေးခြင်းသည်လည်း ပုံမှန်ပင်ဖြစ်ပြီး ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးသည်လည်း တပ်မတော် အရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သည်။

အမှန်စင်စစ်တွင် ညီညွတ်သောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဖက်ဒရယ်ကောင်စီအနေဖြင့် ဖက်ဒရယ် (သို့မဟုတ်) အမျိုးသား လုံခြုံရေးကောင်စီအား အားလုံးပါဝင်ရေးအခြေခံမူ (တစ်နည်းအားဖြင့် ပြည်နယ်အဆင့်မှ ကိုယ်စား လှယ်များ ပါဝင်စေခြင်း၊ ညီညွတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖက်ဒရယ်ကောင်စီ၊ ၂၀၁၆) ဖြင့် ဖွဲ့စည်းသင့် သည်ဟူ၍ အမျိုးသားအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့် အစိုးရများအကြား တာဝန်များမျှဝေရန် အဆိုပြုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

သို့သော် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ကာကွယ်ရေးစက္ကူဖြူစာတမ်း (ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ၂၀၀၅) တွင် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည့် အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီတို့ကို နောက်ခံအဖြစ် ဆက်လက် ထားရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ အမျိုးသားလုံခြုံရေးအတွက် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်အပေါ် သဘောတူညီမှု မရှိသမျှ ကာလပတ်လုံး အမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီ၏ ဖွဲ့စည်းပုံကို စီစဉ်ထားရှိရန် ခက်ခဲပါသည်။

အလားတူပင် အမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီတစ်ခု၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကိုလည်း ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းသင့်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ လုံခြုံရေး (ကြည်း၊ ရေ၊ လေတပ်၊ အစရှိသည်) နှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်နယ်များတွင် အာဏာရှိပါက အဆိုပါ ပြည်နယ်များသည် ပြည်နယ်အဆင့် ဥပဒေနှင့်အညီ အမျိုးသား လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်နိုင်သည့် အာဏာလည်း ရရှိလိုကြမည်ဖြစ်သည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် အကူးအပြောင်းကာလ သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခလွန် နိုင်ငံများအတွက် အမျိုး အစား သတ်မှတ်မှုတွင် ပါဝင်သဖြင့် ယင်း၏ လုံခြုံရေးကဏ္ဍအတွင်းရှိ အမျိုးသားများကြီးစိုးသည့် အခန်းကဏ္ဍ ကိုလည်း လေ့လာရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အထူးသဖြင့် အမှုထမ်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍများတွင် ကျား/မ ရှုထောင့်ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အတားအဆီးများကြောင့် လုံခြုံရေး ဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများအတွင်းရှိ အမျိုးသမီးအမှုထမ်းများအား ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများရှိနေပြီး အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း အတွင်းရှိ အမျိုးသမီးများ၏ ထောက်ခံအားပေးမှုများနှင့် တောင်းဆိုမှုများအား အလေးထားခြင်း မရှိပေ (Hedström & Senarathna, ၂၀၁၅)။

အစိုးရ နှင့် တပ်မတော်တို့အတွင်း ကိုယ်စားပြုမှုတွင် ကြီးမားသည့် ကွာဟမှုတစ်ခုရှိသည်။ အကြီးတန်း ရာထူးများတွင် အမျိုးသမီးများ ကိုယ်စားပြုပါဝင်မှုကို အားပေးရန် လုပ်ဆောင်မှု အလုံအလောက်မရှိသောကြောင့် အဆင့်အားလုံးတွင် မူဝါဒပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် တပ်မတော်၊ ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ထောက်လှမ်းရေး အဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့သော လုံခြုံရေးကဏ္ဍရှိ အင်စတီကျူးရှင်းများအနေဖြင့် ကျား/မရေးရာ ရှုထောင့် ထည့်သွင်းခြင်းအား အမျိုးသားလုံခြုံရေးစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးတို့ အတွက် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည် (Heinecken နှင့် Soeters, ၂၀၀၆)။

အထူးသဖြင့် လက်ရှိလုံခြုံရေးစနစ်တွင် ဥပမာအားဖြင့် ရဲတပ်ဖွဲ့အတွင်း ကျား/မ ကွာဟမှုကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားရဲအရာရှိဦးရေ ၇၉၄၅ ခုနှစ်ရှိသော်လည်း အမျိုးသမီးရဲအရာရှိမှာ ၈၂၂ ဦးသာရှိပြီး ၈ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ ပါဝင်သည် (ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့အစည်း၊ ၂၀၁၇)။ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း ထိုသို့သော ကွာဟမှုများကို လျော့ချရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ SSR လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကျား/မစံနှုန်းများနှင့် ဆက်ဆံရေးများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး အမျိုးသမီးများ၏ အထူးလိုအပ်ချက်များကို လိုက်လျောပေးကာ ကျား/မ အခြေပြု မညီမျှမှု ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်နှင့် လုံခြုံရေးတွင် အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲမှုများကို အားပေးရန် ကျား/မဆိုင်ရာ တုန့်ပြန်နိုင်မှုရှိပြီး အားလုံးပါဝင်သော မူဝါဒတစ်ခု ချမှတ်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။

ခြုံငုံ၍ဆိုရပါက မြန်မာနိုင်ငံ၏ SSR သည် အများပြည်သူ၏ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များမှတစ်ဆင့် အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို အားပေးမြှင့်တင်သင့်ပါသည်။ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းအတွင်း အမျိုးသမီးများ၏ တောင်းဆိုမှုများကို အလေးထားသင့်ပြီး အင်စတီကျူးရှင်းတိုင်းတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ခွင့်ကို အာမခံပေးထားသင့်ပါသည်။

၅. နိဂုံး

လုံခြုံရေးကဏ္ဍသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အထိခိုက်မခံနိုင်သည့် အကြောင်းအရာတစ်ခုဖြစ်ပြီး UPC ၏ အကြိတ်အနယ် ဆွေးနွေးနေသော ကိစ္စရပ်တစ်ခု ဖြစ်သည်မှာ သံသယဖြစ်ဖွယ်မရှိပေ။ ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိရန် နှင့် လုံခြုံရေး စနစ် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးကဏ္ဍ တစ်ခုလုံးကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ လက်ရှိအခြေအနေတွင် EAO များသည် စစ်တပ်များကို အရပ်သားများ ကြီးကြပ်ရေးအပါအဝင် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ဝါဒတို့နှင့်အညီ အခြေခံကျသောမူများကို အဆိုပြုထားပြီး တပ်မတော်မှူး ငိုင်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားများနှင့် အာဏာများကို ထည့်သွင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ တစ်ခုတည်း သော တပ်မတော်ထားရှိရန် ဆက်လက်တောင်းဆိုနေခဲ့သည်။

တပ်မတော်၏ ရပ်တည်မှုအား နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုတို့က ဝေဖန်ကြသော်လည်း ယင်းသည် လူများစု ဗမာများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာများနှင့် အမျိုးသားရေးအဖွဲ့ အများစုတို့အကြားတွင် လူများစု၏ ထောက်ခံမှု ဆက်လက်ရရှိခဲ့သည်။

ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး (ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးအဆင့်) နှင့် (တပ်မတော်မှ ပြောင်းရွှေ့လာသည့်) ရဲချုပ်တို့မှတစ်ဆင့် တပ်မတော်၏ ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ကြပြီး ရွေးကောက်ခံ အစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တပ်မတော်မှ ခန့်အပ် ထားသည့် ဝန်ကြီးများအကြားတွင် ရှင်းလင်းသည့် အစီရင်ခံတင်ပြမှု စနစ်မရှိပေ။ BGF နှင့် PMF ယူနစ်များစွာတို့သည် ဒေသခံပြည်သူများအတွက် စိတ်ချရသည့် လုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှု များ ပေးအပ်မည့်အစား စီးပွားရေးအကျိုးစီးပွားများကိုသာ ဦးစားပေးကြပါသည်။

ယနေ့အချိန်အထိ တပ်မတော်သည် ပြည်တွင်းပြည်ပမှ သမားရိုးကျ ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် သမားရိုးကျမဟုတ်သော ခြိမ်းခြောက်မှုများအပါအဝင် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှု အမျိုးမျိုးတို့မှ ကာကွယ်ရေးအတွက် အမျိုးသား လုံခြုံရေးမူဝါဒ ကိုရေးဆွဲရာတွင်ဖြစ်စေ စုပေါင်းထားသည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်တို့ကို ရေးဆွဲရာတွင်ဖြစ်စေ အခြားသော ဝန်ကြီးဌာနများ သို့မဟုတ် ကျွမ်းကျင်သူများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ အတိတ်က အတွေ့အကြုံများ နှင့် လက်ရှိအတွေ့အကြုံများအရ တပ်မတော်သည် EAO များအား ဒေသအလိုက် လုံခြုံရေး ကဏ္ဍအတွင်း ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးမှလွဲလျှင် SSG ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် သို့မဟုတ် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရန် ဆန္ဒတစ်စုံတစ်ရာမရှိပေ။

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ရှေ့ဆက်နိုင်စေရန်အတွက် သံလွင်အင်စတီကျုအနေဖြင့် အကျိုး ဆိုင်သူများထံသို့ အောက်ပါတို့ကို အကြံပြုလိုပါသည် -

၅.၁။ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များ

အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့်စစ်လျဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အောက်ပါတို့ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရန် ထည့်သွင်း စဉ်းစားကာ တစ်ခုတည်းသော တပ်မတော်ကို ထားရှိလျှင် သင့်လျော်ကောင်းသင့်လျော်မည်ဖြစ်ပါသည်။ -

- ၁။ တပ်မတော်၏ အရပ်သားဩဇာခံယူမှု - (ပြည်သူများမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော) သမ္မတ သည် နိုင်ငံတပ်မတော်၏ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ဖြစ်သင့်ပါသည်။
- ၂။ အခြေအနေအလိုက် ကွပ်ကဲရေး ဖွဲ့စည်းပုံ - အမျိုးသားတပ်မတော်၏ အဓိက အခန်းကဏ္ဍသည် တိုင်းပြည်အပေါ် ပြည်ပခြိမ်းခြောက်မှုများမှ ကာကွယ်ရန်ဖြစ်သောကြောင့် တပ်မတော်အား ပြည်တွင်း လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် အသုံးပြုရန်အတွက် တာဝန်မပေးအပ်သင့်ပါ။
- ၃။ နိုင်ငံတော်စစ်အရာရှိလေ့ကျင့်ရေးသင်တန်းများအတွင်း လူမျိုးစုနှင့် ကျားမရေးရာ ကွဲပြားစုံလင်မှုစနစ် တစ်ခုကို ထားရှိသင့်ပါသည်။
- ၄။ မြန်မာဘာသာစကားအား အများသုံးဘာသာစကားအဖြစ်ထားရှိပြီး ဘာသာစကားမျိုးစုံပါဝင်သည့် တပ်မတော်တစ်ခု ကို တည်ထောင်သင့်ပါသည်။
- ၅။ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး စိတ်ဓာတ်ကိုထင်ဟပ်စေသည့် ဘုံတူညီသော သမိုင်းကြောင်း ဇာတ်လမ်းတစ်ခုကို သင်ကြားကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် စစ်တက္ကသိုလ်နှင့်တကွ အခြားသော အရာရှိသင်တန်းကောလိပ်များရှိ လက်ရှိ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို ပြင်ဆင်သင့်ပါသည်။
- ၆။ အမျိုးသားအဆင့် စစ်တပ်အား အရွယ်အစားလျော့ချခြင်း - တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်များတွင် အခြေစိုက် သည့် စစ်ဌာနချုပ်များသည် သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေများရှိ အလားအလာရှိသော ပြည်ပခြိမ်းခြောက်မှုများ အပေါ် ဆန်းစစ်ချက်နှင့် အချိုးအစားညီမျှမှု ရှိသင့်ပါသည်။
- ၇။ BGF နှင့် PMF ယူနစ်များအားလုံးကို တစ်ခုတည်းသောအမျိုးသားတပ်မတော် ကွပ်ကဲရေးဖွဲ့စည်းပုံတစ် ခုအတွင်း ပြန်လည်ပေါင်းစည်းသင့်ပါသည်။

နောက်တစ်ချက်အနေဖြင့် လက်ရှိ MPF ကို အဖွဲ့များခွဲကာ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအား အောက်ပါအတိုင်း ဖက်ဒရယ်အစီအမံသစ်များနှင့်အညီ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများထံသို့ ပေးအပ်သင့် ပါသည်။ -

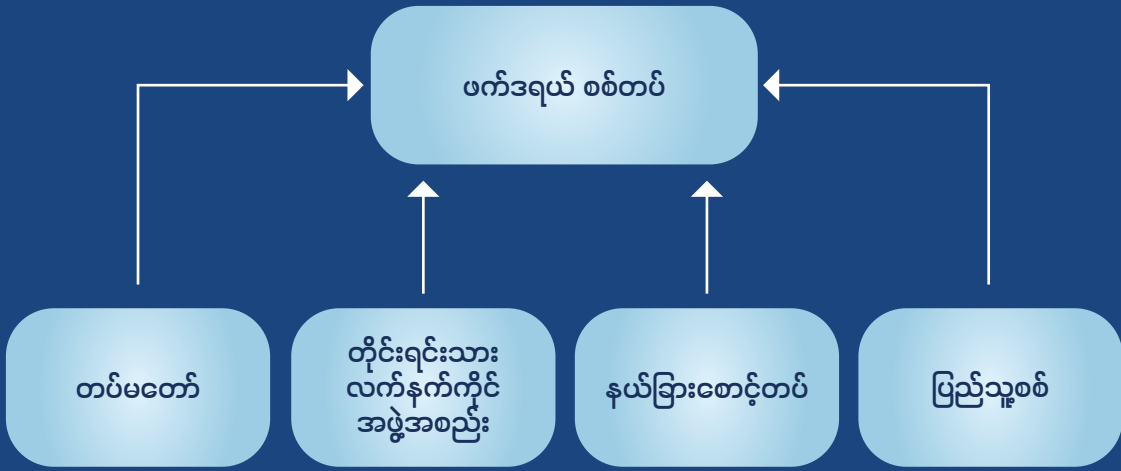
- ၁။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး/ဒေသန္တရအဆင့်တိုင်းတွင် ကိုယ်ပိုင် ရဲတပ်ဖွဲ့ထားရှိပြီး ၎င်း၏ ကွပ်ကဲရေး ဖွဲ့စည်းပုံကို ဆုံးဖြတ်သင့်ပါသည်။
- ၂။ အဆိုပါ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ရဲတပ်ဖွဲ့များသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး ကိစ္စရပ်များအားလုံးတွင် အမျိုးသား တပ်မတော်၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုအောက်မှ ကင်းလွတ်သင့်ပါသည်။
- ၃။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ရဲချုပ်များအား သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများမှ ပြည်သူများက တိုက်ရိုက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းဖြစ်စေ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်မှ ခန့်အပ်ခြင်းဖြစ်စေ ပြုရမည်။
- ၄။ ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်တို့အကြားတွင် ရဲတပ်ဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့ထားရှိသည့် စနစ်ကို ကျင့်သုံးရမည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် လက်ရှိနိုင်ငံတော်အဆင့် ထောက်လှမ်းရေးယန္တရားသည် အရပ်သားအစိုးရအောက်တွင် ရှိပြီး နိုင်ငံသားများအားလုံး၏ လုံခြုံရေးကို အထောက်အပံ့ပေးကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် ပြုပြင်ပြောင်း လဲသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားသစ်၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်သည် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သင့်ပါသည်။ -

- ၁။ သင့်လျော်သည့် လုံခြုံရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြင့် ကျနစွာ ဖြေရှင်းနိုင်သော ကြီးမားသည့် ပြည်တွင်း ခြိမ်းခြောက်မှုများ၊ အများအားဖြင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှု၊ စနစ်တကျ အုပ်စုဖွဲ့ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှု များနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်မညီသည့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို ဖော်ထုတ်ရန်။
- ၂။ အမျိုးသားလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအနေဖြင့် ရင်ဆိုင်ကောင်းရင်ဆိုင်ရနိုင်သည့် စစ်ရေးနှင့် ဆိုဒ်ဘာ ရာဇဝတ်မှုများ အပါအဝင် အလားအလာရှိသော ပြည်ပမှ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖော်ထုတ်ရန်။

တိုင်းစစ်ဌာနချုပ်

၅.၂။ အဓိက အကျိုးဆိုင်သူများအတွက် အကြံပြုချက်များ

အထက်ပါအချက်များကို အခြေခံကာ သံလွင်အင်စတီကျုအနေဖြင့် EAO များအတွက် အောက်ပါ အကြံပြုချက်များကို ပေးအပ်လိုပါသည် -

- ၁။ ၎င်းတို့၏ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးဗျူဟာကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် နှင့် ပြန်လည်ပုံစံချရန်အတွက် တပ်မတော်၏ အဓိက အကျိုးစီးပွားများ နှင့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ဆန်းစစ်လေ့လာရန်
- ၂။ ၎င်းတို့၏ ရပ်တည်ချက်များထက် ၎င်းတို့ အကာအကွယ်ပေးလိုသည့် အဓိက အကျိုးစီးပွားများ နှင့် စံတန်ဖိုးများကို ဦးစားပေးသတ်မှတ်ရန်
- ၃။ ၎င်းတို့၏ အဆိုပြုချက်၏ သတ်မှတ်ချက်များ နှင့် အခြေခံမူများအတွက် ခိုင်မာသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များရှိပြီး ၎င်းတို့အကြားတွင်လည်း တူညီသည့် နားလည်သဘောပေါက်မှု ရရှိရန်။
- ၄။ ဖက်ဒရယ်လုံခြုံရေးမူဘောင်အား ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ အခြေခံမူများ နှင့် စံနှုန်းများနှင့်အညီ မူကြမ်းရေးဆွဲရန် နှင့်
- ၅။ သီးခြားအဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် အဖွဲ့များအဖြစ် ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာစကား၊ ရိုးရာများ၊ ယုံကြည်မှုများ နှင့် အခြား သော စံတန်ဖိုးများ နှင့် အကျိုးစီးပွားများအပါအဝင် ၎င်းတို့၏ အသိုင်းအဝိုင်းများအတွက် လုံခြုံရေးကို သေချာစေရန် အတွက် ရည်ရွယ်ချက်များ နှင့် ရည်မှန်းချက်များ၊ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ စံချိန်စံနှုန်းများ၊ စည်းမျဉ်းများ နှင့် ဥပဒေများ၊ တာဝန်များ နှင့် တာဝန်ယူခြင်းများ၊ တာဝန်ခံခြင်း၊ အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းမှု စနစ်များ နှင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြင့် ပြည်နယ် လုံခြုံရေး မူဘောင်တစ်ခုကို အသေးစိတ်ရေးဆွဲရန်။

အစိုးရနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သံလွင်အင်စတီကျုသည် အောက်ပါတို့ကို အကြံပြုလိုပါသည် -

- ၁။ အမျိုးမျိုးသော လုံခြုံရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများကို အားပေးခြင်းဖြင့် အာဏာအလွဲသုံးစားပြုမှုများကို အနည်းဆုံးဖြစ်စေခြင်း၊ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ပေးခြင်းနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို မြှင့်တင်ထိန်းသိမ်းရေး အထောက်အပံ့များကို အားပေးရာရောက်စေပြီး၊ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ပြည်နယ်များအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အစီအမံများ ပေးအပ်နိုင်ရန် လုံခြုံရေးအဖွဲ့အစည်းများကို ကြီးကြပ်မည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်ရှာဖွေရန်။
- ၂။ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများအတွက် အဆိုပြုချက် မူကြမ်းများ ရေးဆွဲရာတွင် ကျား/မရေးရာနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ရှုထောင့်များကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရန်။
- ၃။ (မူဝါဒနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာအဆင့်တို့တွင်) ၎င်း၏ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအတွင်း ကျား/မနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်။
- ၄။ ကာကွယ်ရေးစက္ကူဖြူစာတမ်းနှင့် အမျိုးသားလုံခြုံရေးဗျူဟာတို့ကို ပြင်ဆင်ရေးသားရာတွင် တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ် ရှာဖွေရန်။

၅.၃။ အပြီးသတ် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ချက်များ

ပြည်နယ်လုံခြုံရေးမူဘောင်တစ်ခု မူကြမ်းရေးဆွဲရာတွင် အောက်ပါမေးခွန်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည် -

- လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးအပေါ်တွင် ပြည်နယ်၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်နှင့် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် မည်သည့်လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ရှိကြသနည်း။
- လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးအတွက် ဘက်ဂျက်နှင့် ငွေကြေးပံ့ပိုးမှုတို့ကို မည်သူမှ အဆိုပြုပြီး ခွင့်ပြုမည်နည်း။ မည်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်တွင် လုပ်ဆောင်မည်နည်း။
- လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးတို့အတွင်းရှိ အရေးပါသည့် ခေါင်းဆောင်နေရာနှင့် ကွပ်ကဲရေး ရာထူးများအား ခန့်အပ်ခြင်း၊ ရာထူးတိုးခြင်း၊ နှင့်/သို့မဟုတ် ထုတ်ပယ်ခြင်းတို့ကို မည်သူတို့ လုပ်ဆောင်နိုင်မည်နည်း။
- စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး/သင်တန်းပို့ချရေး အစီအစဉ်များနှင့် စီမံချက်များကို မည်သို့ ခွင့်ပြုမည်နည်း သို့မဟုတ် ပြန်လည်သုံးသပ်မည်နည်း။
- ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် မူဝါဒများနှင့် ဗျူဟာများကို မည်သို့ ရေးဆွဲမည်နည်း။ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် အဖွဲ့အစည်းများသည် မည်သည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ကာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် အများပြည်သူတို့နှင့် မည်သို့ ထိတွေ့ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မည်နည်း။
- လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးစနစ်တို့အတွင်း စည်းနှောင်မှုရှိသော ဥပဒေမူဘောင်များကို မူကြမ်းရေးဆွဲရန်နှင့် ပြဋ္ဌာန်းရန်အတွက် ဥပဒေပြုရေးအဖွဲ့အစည်း၏ အာဏာများ သို့မဟုတ် အကန့်အသတ်များမှာ မည်သည်တို့ ဖြစ်သနည်း။
- မှောင်ခိုလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်ပလုံခြုံရေး ခြိမ်းခြောက်မှုများကို တားဆီးရန်အတွက် နယ်စပ်ဒေသများကို မည်သို့ စီမံခန့်ခွဲမည်နည်း။
- လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးစနစ်တို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ရယူရန်အတွက် မီဒီယာများအတွက် မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများနှင့် အသုံးပြုခွင့်များ အာမခံပေးထားသနည်း။
- လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုချင်းစီတွင် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးနှင့် အရေးယူရေးအတွက် (အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ရာဇဝတ်မှု) မည်သည့် ပြည်တွင်းအာဏာများ ရှိသနည်း။
- နယ်မြေဒေသအလိုက် တပ်ဖြန့်ခြင်းများ သို့မဟုတ် တာဝန်ပေးအပ်ထားခြင်းများအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင် မည်သည့် ယဉ်ကျေးမှု သို့မဟုတ် ဘာသာစကားဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်များကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားမည်နည်း။
- သီးခြားစီ ခွဲခြားထားသည့် ဝန်ဆောင်မှုပေးအပ်ရေး စနစ်အခွဲများအား မည်သည့် အုပ်ချုပ်ရေး၊ မူဝါဒ သို့မဟုတ် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး ယန္တရားများ/လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများဖြင့် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု စည်းနှောင် သို့မဟုတ် ပေါင်းစည်းမည်နည်း။ မည်သည့် အထိမ်းအမှတ်လက္ခဏာများ သို့မဟုတ် အခမ်းအနားဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံများကို အသုံးပြုနိုင်သနည်း။
- လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ဗျူဟာများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း သို့မဟုတ် အထွေထွေ စွမ်းဆောင်ရည်တို့ကို မည်သို့ အကဲဖြတ်သုံးသပ်မည်နည်း။ မည်သူတို့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြမည်နည်း။
- လက်ရှိ လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် အငြိမ်းစားယူပြီးသည့် လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် အခန်းကဏ္ဍတစ်စုံတစ်ရာတွင် ပါဝင်မည်ဖြစ်ပါသလား။
- လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး ဝန်ထမ်းများအား ၎င်းတို့၏ တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရာတွင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အာဏာအလွဲသုံးစားပြုကာ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများမှ မည်သို့ အကာအကွယ်ပေးမည်နည်း။
- ပြည်နယ်စစ်တပ်နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့တို့အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အဓိက အခန်းကဏ္ဍများကို မည်သို့ ခွဲခြားပြီး လုပ်ဆောင်မှုများကို မည်သို့ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မည်နည်း။
- စစ်ရေးသတင်းအချက် စုစည်းရေး ကြိုးပမ်းမှုများသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ရေးလုံခြုံမှုများကို ထိခိုက်စေခြင်း သို့မဟုတ် ချိုးဖောက်ခြင်းများ မရှိကြောင်း သေချာစေရန် မည်သည့်ကြိုတင်ကာကွယ်မှု ယန္တရားများ ထားရှိ နိုင်သနည်း။
- ပြည်ထောင်စုအဆင့် လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး အင်စတီကျူးရှင်းများအား စိတ်ချရန် အာမခံချက်ပေးနိုင်ရေးအတွက် မည်သည့် အာဏာများ ပေးအပ်မည်နည်း။

Barnes, K., & Albrecht, P. (2008). *Civil society oversight of the security sector and gender*. Geneva, Switzerland: SRO-Kundig.

Bieri, M., & Wenger, A. (2018). *Subsidiarity and Swiss security policy*. Zurich, Switzerland: Center for Security Studies.

Born, H. (2002). *Democratic oversight of the security sector: What does it mean?* Geneva, Switzerland: DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance.

Buchanan, J. (2016). *Militia in Myanmar*. Retrieved from <https://asiafoundation.org/>

Caballero-Anthony, M. (2010). *Non-traditional security challenges, regional governance, and the ASEAN political security community (APSC)*. Singapore, Singapore: Nanyang Technological University.

Captain Hla Shwe . (2018). တက်လမ်း (၂), ပြည်ထောင်စုရာထူးဝန်အဖွဲ့ အထွေထွေ ဗဟုသုတမှတ်စု (Notes for general knowledge of the Union Civil Board). Yangon, Myanmar: Shwe Family.

Callahan, M. P. (2003). *Making Enemies; War and State Building in Burma*. Ithaca, NY: Cornell University Press.

Central Statistical Organisation. (2017). *Myanmar statistical yearbook 2016*. Nay Pyi Taw, Myanmar: Ministry of National Planning and Economic Development.

Chattopadhyay, R. (2016). *Security management and federalism*. Retrieved from http://www.forumfed.org/wp-content/uploads/2016/03/Rupak_Security_Management_for_Nepal.pdf

DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance Intelligence Working Group. (2003). *Intelligence practice and democratic oversight: A practitioner's view*. Retrieved from <https://www.dcaf.ch/>

DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance. (2005). *Multi-ethnic armed forces*. Retrieved from https://www.files.ethz.ch/isn/15007/backgrounder_05_multi-ethnic-forces.pdf

DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance. (2008). *Democratic control of armed forces*. Retrieved from https://www.files.ethz.ch/isn/55845/17_bg_dem_control_armed_forces.pdf

DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance. (2009). *Security sector governance and reform*. Retrieved from https://www.files.ethz.ch/isn/100124/18_SSR_SSG_en.pdf

GlobalFirePower.com. (2020, January 15). *Myanmar military strength (2020)*. Retrieved from https://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=myanmar

Human Rights Council. (2008). *Report of the detailed findings of the Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar*. Retrieved from <https://www.ohchr.org/EN/pages/home.aspx>

Nohlen, D., & Stöver, P. (Eds.). (2010). *Elections in Europe: A data handbook*. Baden-Baden, Germany: Nomos.

Dyck, C. v. (2016). *DDR and SSR in war-to-peace transition*. London, UK: Ubiquity Press.

Egnell, R. (2016). *Gender perspectives and military effectiveness implementing UNSCR 1325 and the National Action Plan on Women, Peace, and Security*. PRISM, 6, 73-89

Elazar, D. J. (1987). *Exploring federalism*. Tuscaloosa, AL: The University of Alabama Press.

Government of Republic of the Union of Myanmar. (2008). *Constitution of the Republic of the Union of Myanmar*. Retrieved from <http://www.burmalibrary.org/>

Gum San Awng, Mi Aye Khine, and Nyan Tun Aung. (2019). *The deadlocking factors in Myanmar's peace process*. Yangon, Myanmar: Friedrich-Ebert-Stiftung Myanmar Office.

Hedström, J., & Senarathna, T. (Eds.). (2015). *Women in conflict and peace*. Stockholm, Sweden: International Institute for Democracy and Electoral Assistance.

Hege, S. (2019). *Component design reflections*. Unpublished manuscript.

Heineken, L., & Soeters, J. L. (2006). *Managing diversity: From exclusion to inclusion and valuing different*. In G. Caforio & M. Nuciari (Eds.), *Handbook of the sociology of the military* (2nd ed., pp. 327-339). Cham, Switzerland: Springer International Publishing AG.

Keenan, P. (2013). *The Border Guard Force: The need to reassess the policy*. Retrieved from <https://slidelegend.com/>

- Khin Nyunt. (2015). *My complicated life*. Yangon, Myanmar: Ywat Sane.
- Kyaw Lin Htoon. (2018, October 22). *Militia groups in Muse: Swagger and impunity*. Frontier Myanmar. Retrieved from <https://frontiermyanmar.net/en>
- Loada, A., & Moderan, O. (2015). *Civil society involvement in security sector reform and governance*. In O. Moderan (Ed.), *Toolkit for security sector reform and governance in West Africa*. Geneva, Switzerland: DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance.
- Maung Aung Myo. (2009). *Building the Tatmadaw: Myanmar Armed Forces since 1948*. Singapore, Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- VOA Burmese. (2014, November 24). ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်နှင့် ဦးစိုအေ အင်တာဗျူး အပိုင်း (၂) (Senior General Min Aung Hlaing and VOA interview, part 2) [Video file]. Retrieved from <https://www.youtube.com/>
- Mratt Kyaw Thu. (2018, May 3). *The Burmese Muslims of central Myanmar: No beards, no kurtas*. Frontier Myanmar. Retrieved from <https://frontiermyanmar.net/en>
- Nanda. (2019, March 15). *Myanmar in urgent need of more police*. Myanmar Times. Retrieved from <https://www.mmtimes.com/>
- Odeyemi, T. I., & Obiyan, A. S. (2018). *Exploring the subsidiarity principle in policing and the operations of the Nigeria Police Force*. *African Security Review*, 27, 42-60
- Roché, S. (2011). *Federalism and police systems*. Geneva, Switzerland: DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance.
- Saw Chit Thet Tun. (2018). *Civil-military relations and the making of national security: Comparative study of Indonesia, Myanmar and Thailand*. Unpublished master's thesis, Flinders University of South Australia, Adelaide, Australia.
- Selth, A. (2012). Myanmar's Police Forces: Coercion, continuity and change. *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, 34, 53-79
- Selth, A. (2018). *Myanmar's armed forces and the Robingya crisis*. Washington, DC: United States Institute of Peace.
- Switzerland rejects tighter gun controls. (2011, February 13). *BBC News*. Retrieved from <https://www.bbc.com/>
- The National Guard of the United States. (n.d.). *About the Army National Guard*. Retrieved from <https://www.nationalguard.mil/>
- The Republic of the Union of Myanmar. (2015). *Defence White Paper*. (Available from Ministry of Defence, Nay Pyi Taw, Myanmar)
- Thura Aung, & Win Win May. (2019). *Public trust in the Myanmar Police Force: Exploring the influencing factors*. Yangon, Myanmar: Friedrich-Ebert-Stiftung Myanmar Office.
- Toft, M. D. (2018). *A legitimacy chain approach to security sector reform: Working for citizens and states*. Retrieved from <https://www.theigc.org/>
- United Nationalities Federal Council. (2016). Security and defence policies of the Federal Democratic Union. (Available from United Nationalities Federal Council, Chiang Mai, Thailand)
- United Nations. (2007, February 20). *Security sector reform in post-conflict states critical to consolidating peace, report needed aimed at improving UN effectiveness, Security Council says*. Retrieved from https://www.un.org/press/en/2007/sc8958.doc.htm?fbclid=IwAR0A8YM6XpDnMIEXP8Pgb8X651A9Pih_0coj4y3Ei63MKcBOnrrnaTjoZ50
- United Nations Security Council. (2000). *Resolution 1325 (2000)*. Retrieved from <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1325>
- Valasek, K. (2008). *Security sector reform and gender*. Geneva, Switzerland: SRO-Kundig.
- Wang, A. (2015, July 15). *Being Chinese in Myanmar*. Frontier. Retrieved from <https://frontiermyanmar.net/en>
- Withers, G., Santos, L., & Isacson, A. (2010). *Preach what you practice: The separation of military and police roles in the Americas*. Washington, D.C.: Washington Office on Latin America.
- Yarmolinsky, A. (1974). *Civilian control: New perspectives for new problems*. *Indiana Law Journal*, 49, 654-671

သံလွင်ပြည်သူ့ရေးရာ မူဝါဒလေ့လာရေးအဖွဲ့ (Salween Institute) သည် သုတေသနသုံးသပ်ချက်များ ပြုစုရေးသားထုတ်ဝေခြင်းနှင့် နိုင်ငံတဝှမ်းလုံးရှိ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ခေါင်းဆောင်များကို မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာများနှင့်ပတ်သက်သည့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်းတို့ဖြင့် ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒများ ရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းဖြစ်စဉ်များကို ပံ့ပိုးကူညီရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းသူပြည်သားများအားလုံးအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အနာဂတ်တစ်ရပ် ပုံဖော်ရာတွင် အကူအညီပေးရန် မျှော်မှန်းထားပါသည်။

သုတေသနပြုခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်းများနှင့် နည်းပညာအထောက်အကူများ ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရေး၊ မူဝါဒများ ရေးဆွဲချမှတ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့အတွက် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းခေါင်းဆောင်များအား စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်းနှင့် မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ်သူများအား စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းများကို လုပ်ဆောင်နေပါသည်။

ခံယူချက်များ

- ငြိမ်းချမ်း၍ သာယာဝပြောသော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတည်ဆောက်နိုင်ရန် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အားလုံးအတွက် တန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ရရှိရေးသည် အခြေခံအကျဆုံးဖြစ်သည်။
- ခိုင်မာသည့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေခံသည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုံလင်ကြွပြားမှုများ များပြားလှသည့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအကြား လူမှုရေးအရ ပေါင်းစည်းညီညွတ်မှုများအတွက် လွန်စွာအရေးကြီးပါသည်။